

21. JOGI ALAPISMERETEK

21.1. JOGELMÉLETI ALAPFOGALMAK

21.1.1. A jog fogalma, sajátosságai

A jog olyan *magatartási szabályok összessége*, amelyet az állam illetve erre feljogosított szervei alkotnak meg, s amelyek be nem tartását az állam szankcionálja.

A jog elsődleges jellemzője, hogy magatartási szabály, vagyis előírja a követendő, esetleg ajánlott magatartást. Ez az előírt magatartás vonatkozhat cselekvésre, vagy cselekvéstől való tartózkodásra. Ez utóbbi megnyilvánulhat a magatartás tilalmában, vagy más magatartásának túrésében.

A jog, mint magatartás szabály mögött – szemben az erkölcsi szabállyal – mindig megjelenik az állami elismerés. A jogot ugyanis az állam, illetve annak arra feljogosított szerve alkotja, a jogszabályok tipikusan az általánosan kötelező magatartási szabályokat fogalmazzák meg, közvetítik a társadalom irányába.

A jog sajátos ismérve továbbá, hogy állami kényszerre támaszkodik, vagyis az állam szankcionálja a jogi magatartási szabályok megsértését. Az állami kényszer legtöbb esetben a kikényszeríthetőség lehetőségének biztosításában nyilvánul meg.

A jog *alapvető funkciója*, hogy a társadalomban élő emberek és szervezeteik számára a magatartások szabályozásával, megsértésük esetére az állami joghátrány kilátásba helyezésével biztosítsa a társadalom aktuális rendezettségét és biztonságát.

21.1.2. A jogrendszer tagozódása

A társadalom életének egymástól igen különböző területei vannak, amelyek jogi szabályozást igényelnek. A szabályozás alapjául fekvő viszonyok következtében a megalkotott jogszabályok, vagy azok körülhatárolható csoportjai jelentősen különböznek egymástól.

Jogrendszernek nevezünk az adott állam jogszabályainak rendezett összességét.

Az azonos típusú társadalmi viszonyokat szabályozó jogszabályok a jogrendszer építő elemei. A társadalmi viszonyok meghatározott csoportjaiba tartozó jogszabályok összességét jogágaknak hívja a jogelmélet. A jogrendszer ezeknek a jogágakba tartozó, egy adott állam által alkotott jogszabályoknak a rendszerezett összessége.

A magyar jogrendszer főbb jogágai:

- alkotmányjog,
- közigazgatási jog,
- polgári jog,
- polgári eljárás jog,
- büntetőjog,
- büntető eljárás jog,
- családjog,
- munkajog,
- mezőgazdasági jog
- szociális jog,
- társadalombiztosítási jog,
- pénzügyi jog,
- nemzetközi jog,
- nemzetközi magánjog.

A gazdasági tevékenységgel összefüggő jogszabályok a fenti jogági tagolás szerint nem képeznek önálló jogágot, ugyanakkor több jogág szabályanyagából jól körülhatárolható szabály együttest képeznek.

21.1.3. Jogforrás fogalma, jogszabályok hierarchiája

A *jogforráson* érti a jogtudomány egyrészt a jog létrehozóját, megalkotóját, tehát azokat az állami szerveket, amelyek jogszabály kibocsátására feljogosítottak, másrészt a jogszabály megjelenési formáját.

A jogrendszerünkben a *jogszabályok hierarchiája* érvényesül. Ez a hierarchia a jogalkotó szervek hierarchiájához kapcsolódik. Ennek megfelelően a jogforrások hierarchiája egyrészt a jogot alkotó állami szervek hierarchiája, (Országgyűlés, Kormány, Miniszteri rendelet stb.) másrészt a jogszabály megjelenési formájának hierarchiája (Törvény, kormányrendelet, miniszteri rendelet, önkormányzat rendelete stb.).

A jogszabályok hierarchiájából kiemelkedik az *alkotmánynak*, mint alaptörvénynek, valamint a jogalkotásról szóló törvénynek a jelentősége.

21.1.4. A jogszabályok kihirdetése, érvényessége, hatálya

A jogszabályok kihirdetése

A jogszabályok nyilvánosságra hozatalának módja, azaz a jogszabályok kihirdetése a jogszabály előírt módon való közreadása közlőnyben, vagy önkormányzati rendelet esetén helyben szokásos módon.

A jogszabály érvényességéhez a kibocsátásra jogosult állami szerv, a jogszabály meghozatalára előírt eljárási szabályok betartásán túl, szükséges a fentiekben leírtak szerint a jogszabály megfelelő helyen és módon történő kihirdetése is.

A jogszabály hatálya

A jogszabály hatálya azt jelenti, hogy az adott jogszabály alkalmazható/ alkalmazandó.

A jogszabály időbeli hatálya azt jelenti, hogy milyen időtartamon belül szabályoz a jogszabály. Kezdő időpont általában a kihirdetés napja, vagy a jogszabály által meghatározott későbbi időpont. A jogszabály jogokat és kötelezettségeket csak kivételesen állapíthat meg a kihirdetését megelőző időre.

A jogszabály területi hatálya azt jelenti, hogy milyen földrajzi területen alkalmazható. Ez általában az állami szuverenitás által átfogott országterületet fedi le.

A jogszabályok személyi hatálya alatt a jogalanyoknak azt a körét értjük, amelyre a jogszabály által meghatározott jogok és kötelezettségek vonatkoznak.

21.1.5. Jogviszony

A jogviszonyok az emberek és szervezetei közötti kapcsolatok, társadalmi viszonyok. A jog által szabályozott társadalmi viszonyokat jogviszonynak nevezi a jogelmélet. Annak megfelelően, hogy a kérdéses társadalmi viszonyt melyik jogág szabályozza. Beszélhetünk polgári jogi, munkajogi, pénzügyi stb. jogviszonyról.

A jogviszony alanyai

A jogviszony emberek, illetve szervezetek közötti viszony, ennek megfelelően a jogviszonynak alanyai vannak. A jogviszony alanyai lehetnek: az ember, az állam, jogi személy és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet. A jogalanyok egyik csoportját jelentő természetes személyek polgárijogi jellemzője a jogképesség és a cselekvőképesség.

A Magyar Köztársaságban minden ember jogképes, vagyis jogai és kötelezettségei lehetnek. A jogképesség az embereket korlátozás nélkül és egyenlően illeti meg. A jogképességről érvényesen lemondani nem lehet. A jogképesség az embert, ha élve születik, fogamzásának kezdetétől illeti meg és általában a halállal szűnik meg.

A cselekvő képesség a polgári jog alanyai körében kizárólag az emberre vonatkozik. A jogképességtől eltérő tartalmú jogi fogalom.

Cselekvőképesség csak az értelmes akarat elhatározásra képes ember jellemzője, aki tetteit belátási képessége birtokában hajlja végre, így képes előre látni cselekedeteinek jogi következményeit.

A cselekvőképesség szempontjából az emberek három csoportba sorolhatók, teljesen cselekvőképesek, akiknek a cselekvőképességét a törvény nem korlátozza, vagy zárja ki, korlátozottan cselekvőképesek 14. életévet betöltött kiskorúak, ha nem cselekvőképtelenek, és a cselekvő képtelenek a 14 éven aluliak, továbbá azok, akiket a bíróság cselekvőképességét kizáró gondnokság alá helyezett.

Mivel a jogviszony tartalmát a későbbiekben kifejtettek szerint az alanyokat megillető, illetve terhelő jogok és kötelezettségek alkotják, a jogviszony alanya az lehet, akinek az állam megadja azt a lehetőséget, hogy jogai és kötelezettségei lehessenek.

A jogi személyek jogképessége abban jelenik meg, hogy saját nevükben szerezhetnek jogokat és vállalhatnak kötelezettségeket.

A szervezet jogi személyiségét az állam ismeri el, alapvető kritériuma, hogy legyen a szervezetnek neve, székhelye, ügyintéző, képviselő szerve, tagjaitól elkülönített vagyona.

Az állam jogképessége elvileg kiterjed mindenfajta jog megszerzésére, kötelezettség vállalására azok kivételével, amelyeket természetüknél fogva csak az embert illetik meg.

A jogviszony tartalma

A jogviszony tartalmán azokat a jogokat, kötelezettségeket kell érteni, amelyek a jogviszonyban résztvevő feleket, tehát a jogviszony alanyait megilletik, illetve terhelik.

A jogviszony tárgya

Azt, amire a jogviszony tartalmát kitevő jogok és kötelezettségek irányulnak, a jogviszony tárgyának nevezik, mely leggyakrabban magatartás. A jogviszonyt attól függően, hogy a jogviszonyban egyetlen személy jogosított és vele szemben mindenki más kötelezett, – mely kötelezettség negatív tartalmú – abszolút szerkezetűnek, vagy legalább két személy nevesített, általában pozitív magatartásra kötelezeten, relatív szerkezetűnek nevezik. A jogviszony lehet továbbá vagyoni és nem vagyoni jellegű, visszerthes és ingyenes stb.

21.1.6. Jogalkalmazás, jogkövetés, jogsértés

A jogérvényesülés két formája a jogalkalmazás és a jogkövetés.

A jogalkalmazás

A jogalkalmazás az arra feljogosított állami, kivételesen nem állami szervek pl. választott bíróság közreműködésével valósul meg.

A jogalkalmazás az eljárási normák keretei között megy végbe, kötelező, de csak az egyedi esetre vonatkozó döntéssel zárul. A jogalkalmazás két legismertebb területe a közigazgatási és a bírói jogalkalmazás. A bírói jogalkalmazás, joggyakorlat szempontjából kiemelkedő jelentősége van a legfelsőbb bíróság elvi döntéseinek, kollégiumi állásfoglalásainak, s bár kötelező erővel nem bírnak eseti döntéseinek.

A jogkövetés

A jogkövetés a jogalkalmazó szervek közvetlen közreműködése nélkül megy végbe, úgy, hogy a jogalanyok jogi normának megfelelő magatartás tanúsítanak. A jogkövetést jelentős mértékben segítheti a követendő magatartásra vonatkozó ismeret, az úgynevezett jogismeret, mely nem feltételezi a jogi normával kapcsolatos feltétlen azonosulást.

A jogsértő, vagy jogellenes magatartás

A jogkövetés ellentéte a jogsértő, vagy jogellenes magatartás. Ezek megnyilvánulhatnak tevésben, vagy mulasztásban. A jogsértő magatartások valamely konkrét normát sértenek függetlenül attól, hogy a magatartás jogsértésre irányul, vagy sem. A jogsértő, jogellenes magatartások különböző formái alakultak ki, amelyek jogáganként is differenciálódtak.

21.2. A MAGYAR VÍZGAZDÁLKODÁS JOGI KERETEI**21.2.1. A vízügyi jogfejlődés fontosabb állomásai**

Magyarországon az ország sajátos földrajzi és vízrajzi adottságai miatt a vízgazdálkodási tevékenységnek, a vízügyi igazgatásnak és a vízjognak nagy és értékes hagyományai vannak.

A hazai vízjog kialakulása a királyi dekrétumokban és Werbőczy Hármaskönyvében (Tripartitum) pontosan nyomon követhető. A dekrétumok nagy része a vizekkel kapcsolatos adománylevél, így a halászhelyek és tógazdaságok adományozása volt. Werbőczy Tripartituma pedig a vízhasználatok szabályozását tartalmazta, érdekessége, hogy egyes vizimunkák esetén megengedte – az egyébként szigorúan védett – magántulajdon korlátozását.

A vízgazdálkodási tevékenységek jelentkezése óta természetesen óriási fejlődés ment végbe a társadalmi és gazdasági életben, mely meghatározta a vízügyi igazgatás és a vízjog fejlődését is. A jelentkező – épp aktuális – feladatok függvényében alakult, változott a vízgazdálkodás és a vízügyi igazgatás feladata, egyúttal bővült, differenciálódott szervezetrendszer.

A vízgazdálkodási tárgyú tevékenységek összefoglalására irányuló törekvés első ízben az 1930-as években jelentkezett. Sajó Elemér által meghirdetett vízügyi politika ugyanis magában foglalta az árvízvédelem, a vízrendezés, a mezőgazdasági vízhasznosítás, a vízerőhasznosítás, továbbá a vízellátás és csatornázás feladatát.

Az 1885. évi XXIII. törvénycikk előtt a megjelentek inkább minősíthetőek vízügyi előírásoknak, mint vízjogiakkak. Ilyenek a XIX. században például:

- az 1807. évi XVII. törvénycikk és az 1836. XXXVI. törvénycikk a vízi munkálatok létesítésére,
- az 1840. évi X. törvénycikk a vizekről és csatornákról,
- az 1871. évi XXXIX. törvénycikk a vízszabályozási társulatokról,
- az 1871. évi XL. törvénycikk a gátrendőrségről,
- az 1874. évi XI. törvénycikk a belvizekről és
- az 1884. évi XIV. törvénycikk a Tiszának és a mellékfolyóinak a szabályozásáról

A magánjogi elveket magában foglaló általános határozatokon túl a törvénycikk a 196. §-ban szólt, a szabad rendelkezés és a hatósági rendelkezés alatt álló vizekről, a vízi munkálatokról, a vízi szolgalmakról, a vízi társulatokról, a vízrendőri intézkedésekről, a vízügyekben eljáró hatóságokról és az eljárásról, valamint a büntető határozatokról. nem terjedt ki a törvénycikk a hajózás, tutajozás, fauszta, a halászat, a bányavizek, és a révjog szabályozására. Ezekről külön törvény, vagy miniszteri rendeletek intézkednek.

Az első vízjogi törvény (törvénycikk) egyes rendelkezései egészen 1965. július 1-ig hatályban voltak, amikor is a még hatályban lévő rendelkezéseket felváltotta az 1964. évi IV. törvény, az ún. második vízügyi törvény.

21.2.2. Szemelvények a Corpus Iuris Hungarici szabályozásának árvízvédelmi rendelkezéseiből

A Corpus Iuris Hungarici magyar törvénytár, a magyar országos törvényeknek (decreta) a gyűjteménye, mely az első „jogszabályoktól” 1945-ig tartalmazza törvényeinket.

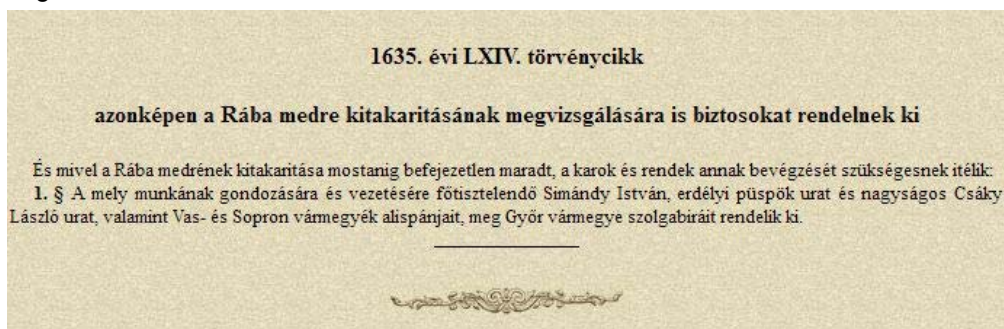
Az árvízveszély elleni védekezések és az azokra vonatkozó jogi szabályozás – a vizek hasznosítására irányuló rendelkezések mellett – akkor jelent meg a Corpus Iuris szabályozásában, amikor a IV. Béla alatt letelepedett, főként mezőgazdaságból élő községeknek védekezniük kellett az árvizek ellen.

Az igen jelentős rendelkezésnek minősíthető 1569. évi XXI. törvénycikk elrendelte, hogy a Csallóközben emeljék meg a gátakat, „mivel a Dunának gyakori és igen nagy kiáradásai köztudomásúak, amelyek ebben és a múlt évben is az egész Csallóköz szigetnek kárt okoztak. Jövőre az ilyen károknak az elhárítása szükséges, hogy a régi gátakat és töltéseket, amelyek a vízkiöntést feltartóztatták, de elromlottak; ismét kijavítsák, és némely helyen megújítsák”.

Nem műszaki, hanem más jellegű szabályozást tartalmazott Miksa decretuma, amelyben „a közerők igénybevételéről” rendelkezett; Pozsony és Komárom vármegyének a szigeten lakó jobbágyai tizenkét napi munkának a felét a jelzett töltések kiigazítására voltak kötelesek fordítani.

Mátyás 1613-ban elrendelte a Tisza és más folyók kiöntése elleni védekezést, töltések építését írva elő. A decretum így szól: „A Tisza kiöntözéseivel szemben a töltések emelésére azok a vármegyék, amelyekben ez a folyó kiáradni szokott, a saját javak megmaradása érdekében egymás között határozzanak.” (A decretum szabályozásából egyértelmű, hogy az árvizek elleni védelem nem az állam, hanem az abban közvetlenül érdekelt feladata volt ezekben az évszázadokban.)

1635. február 15-én adta ki II. Ferdinánd negyedik dekrétumának 64. cikkelyét („Azonképpen a Rába medre kitakarításának megvizsgálására is biztosokat rendelnek ki”) és intézkedett a korábban megkezdett, de befejezetlenül maradt Rába-szabályozás folytatásáról, amelyet a karok és rendek erősen sürgettek.

Mária Terézia volt az, aki 1751-ben – vízhasznosítási célokból – elrendelte a káros malmok megszüntetését, árvízvédelmi okokra hivatkozva; „mivel a víz gyorsabb lefolyása akadályoztatva van általuk”, emellett a malmok a mellettük lévő területeket is elposványosítják, mocsarasítják.

A vízszabályozási társulatokról az 1871. évi XXXIX. t. cz. rendelkezik, meghatározva az érdekeltségi terület mai fogalmának megfelelő intézményt. „Mindennemű folyók és vizek mellett fekvő, vízmentes magaslatok által határolt, ekképp magában egy egészet képező ártér vagy valamely sziget birtokosai vannak jogosítva ármentesítő társulat megalakítására” – mondja ki a törvénycikk.

A közhatalmi intézkedések sorát erősítette az 1871. évi XL. t. cz., mely a gátrendőrségről intézkedik. Kimondja a gátak, gátrendszerek, vízlecsapoló árkok, zsilipek, faültvények, padkák, szabályozási művek különleges oltalmát. Ezeknek az építményeknek a fenntartása és megvédése „először az ármentesítő- és vízszabályozó társulatot, másodsor a törvényhatóságot és végül az államot illeti.” Az

előírt tilalmak megszegőivel szemben – sommás eljárás mellett – megfenyítettés, fogság, szándékoság esetén hat évig terjedő börtönbüntetést szabhattak ki.

Újszerű az a rendelkezés (1881. évi XLII. t. cz.), mely az ármentesítéssel érintettek részére ideiglenes adómentességet állapít meg. A törvénycikk személyi hatálya alá tartoznak a tulajdonosok, a társulatok és mindazok, akik védműveket építettek, vagy a vízmentesítésbe befektettek.

Jóllehet a vízjogi törvény megjelenése előtti időkben a szokásjog és a magánjog sűrű szövődése befedte a vizekkel kapcsolatos mindennapi jogi gyakorlatot, összefüggő törvényi szabályozás azonban mégsem létezett. A „rázósabb” esetekben a közigazgatás emberei nem tudtak egységes szempontok alapján dönteni, ezért az ilyen ügyek megítélés nélkül végigjárták a hatóságok különböző szintjeit, s nemegyszer alaki hibákra, formai hiányosságokra hivatkozva évekig halasztódott a döntés. Ebben a helyzetben az egyértelműség hiánya már a fejlődést komolyan veszélyeztető tényező lett. A magyar parlament sem késlekedhetett sokáig, hiszen a közfelháborodást kiváltó szegedi árvíz utáni szakértői vizsgálat az egyik legfontosabb okként a jogi szabályozás hiányosságait említette meg.

21.2.3. A vízjogról szóló 1885. évi XXIII. törvénycikk

A jogfejlődés első magas szintű, nemcsak magyar, hanem egyben európai szabályozása – Kvassay Jenő munkássága nyomán – a **vízjogról szóló 1885. évi XXIII. törvénycikk**, mely sok gyakorlati lépés után született meg.

A törvényi szabályozás túlnyomórészt a vizek kártételeinek megelőzésére és elhárítására irányult, érvényesítette az állami beavatkozás elvét, de szigorúan szem előtt tartotta a magánérdekeket. Abból az elvből indult ki, hogy a víz a szükségletet kielégítő mértékben rendelkezésre áll és az elsősorban a vele közvetlen kapcsolatban levők (parti birtokosok, ingatlan tulajdonosok) szükségleteinek kielégítésére szolgál. A jog szerepe elsősorban az volt, hogy védje a korábban szerzett birtokosok és használók érdekeit, és rendezze a közöttük felmerült érdekellentéteket.

A vízjogról szóló első alaptörvény, az 1885. évi XXIII. t. cz. II. fejezete (a vízi munkálatokról) tartalmazza a medret, a partot, a töltéseket érintő rendelkezéseket, általános szabályként jelölve meg a partot és a töltéseket érintő rendelkezéseket, kötelezettségeket. A vízi művek tulajdonosai kötelesek – a törvény szerint – kártérítést fizetni, ha a víz folyásában olyan változások következnek be, melyek károsak. Ugyancsak ő felel, ha valamely vízi mű esetében a meghatározott vízszintnél magasabb vagy alacsonyabb szintet tart.

1. §.

Az általános magánjogi törvények és szabályok intézkedései a jelen törvény által szabályozott magánjogi viszonyokra csak annyiban alkalmazhatók, a mennyiben azt ezen törvény intézkedései ki nem zárják.

Ezen elvnek kimondása a ministeri indokolás szerint, főképp azért kívánatos, hogy a különböző törvények és szabályok esetleges eltérő intézkedései esetében az illető eljáró hatóságok tájékoztatva legyenek az iránt, mennyiben alkalmazhatják még a vízjogi törvény érvénye mellett az általános törvényeket.

Az 1885-ben megalkotott vízjogi törvény a vizek tulajdonjogával kapcsolatban kimondta, hogy a vizek olyan különleges viszonyrendszerekkel bírnak, hogy azokra a magánjogi elvek csak ott határozhatják meg az érdekelték közötti viszonyokat, ahol azokra a vízjogi törvény nem tartalmaz más rendelkezést.

Általánosságban megállapítható, hogy a törvény – bár elismerte a magántulajdon elsőbbségét –, de azt a közérdekre hivatkozva igen gyakran korlátozta. Igazából a törvény nem is a víz természete szerinti tulajdonlással foglalkozott, hanem a víz használata szempontjából állított fel jogi kategóriákat. E szempontból megkülönböztették a szabad-, és a hatósági rendelkezésű vizeket. A törvény az addig szerzett jogokat

figyelembe véve általánosságban megszabta, hogy más kárára nem lehet a vizeket használni, s a vízhasználatok döntő többségénél hatósági engedélyhez kötötte az azokkal kapcsolatos vízi munkákat.

21.2.4. A vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény

Az első vízjogi törvény a vízzel kapcsolatos magánéletviszonyokat szabályozta, a második vízügyi törvény (**a vízügyről szóló 1964. évi IV. törvény**) pedig a megváltozott és szinte kizárólagosságot élvező állami tulajdon alapján kimondta a közfeladatok kizárólagosságát, az állam kizárólagos kötelezettségét és felelősségét, az állam korlátlan gondoskodási kötelezettségét és a közvetlen beavatkozást is jelentő végrehajtó – rendelkező tevékenységét.

A második vízügyi törvény és annak végrehajtási rendelete 1965. július 1-jén léptek hatályba. A törvény szövegének lényegi módosítására tulajdonképpen csak három ízben, az 1990-es években került sor, a kormányzati munkamegosztás megváltoztatásával, az új önkormányzati feladatok és tulajdonlás megjelenésével, majd a közcélú létesítmények üzemeltetésére (működtetésére) vonatkozó koncessziós szabályok megjelenésekor.

A törvény szövegének 30 éves hatályban tartását, illetve azt, hogy rendelkezései – a megváltozott körülmények között is viszonylag jól alkalmazhatóak, a törvény keretszabály jellege, továbbá az magyarázza, hogy a különféle változásokra kevésbé érzékeny műszaki-igazgatási szabályokat tartalmazza. A törvény rendelkezései jól kimunkáltak, megalapozottak, és a törvénykezés időpontjára figyelemmel mindenképpen előremutató jellegűnek bizonyultak.

A törvény alapjául az a felismerés szolgált, hogy a víz korlátozott mértékben rendelkezésre álló természeti kincs, amellyel a társadalom érdekében tervszerű készletgazdálkodást kell folytatni, a beavatkozás elvén, amelyet össze kell hangolni a vízkárelhárítással a népgazdaság (nemzetgazdaság) igényével.

Az 1964. évi IV. törvény kilenc fejezetéből és 46. §-ból állt, míg a végrehajtásra kiadott 32/1964.(XII.12.) Korm. rendelet 103 §-t tartalmazott.

A vízjog újrakodifikálása az 1990-es években elkerülhetetlenné vált. Ennek oka a társadalmi-politikai-gazdasági viszonyokban és ennek következtében a tulajdoni viszonyokban bekövetkezett változás, az állam megváltozott szerepvállalása és az önkormányzati rendszer belépése volt.

21.3. A VÍZGAZDÁLKODÁSRÓL SZÓLÓ 1995. ÉVI LVII. TÖRVÉNY

21.3.1. A törvény létrejötte

A magyar vízgazdálkodás történetében három ún. ágazati törvény készült. Az első – Európában harmadikként – a **vízjogról** szóló 1985. évi XXIII. törvénycikk, a második a **vízügyről** szóló 1996. évi IV. törvény, és az 1996. január 1-jén hatályba lépett harmadik, a **vízgazdálkodásról** szóló 1995. évi LVII. törvény.

A vízügyi politika lényeges és egyben legfontosabb feladata az, hogy térben és időben az igényeknek megfelelő mennyiségű és minőségű víz álljon rendelkezésre, a vízkárok, azaz az árvizek, belvizek és a káros vízhiányok megelőzhetőek vagy elháríthatóak legyenek. Ennek érdekében a vizek valóságos gazdasági értékének fokozottabb érvényesítése mellett az állam felelősségének továbbra is meghatározónak kell maradnia. E vízügyi politika végrehajtásának a legfőbb jogi eszköze a vízgazdálkodásról szóló törvény.

21.3.2. A vízjogi szabályozás tárgya

Ha a víz és az ember kapcsolata alapján vizsgáljuk a vízgazdálkodás és az ennek megfelelő vízjogi szabályozást, akkor három fejlődési szakaszt különböztethetünk meg:

- az ember védelmét a víztől,
- a víz védelmét az ember érdekében, és
- a víz védelmét az embertől.

Ennek megfelelően, míg kezdetben az árvíz- és belvízvédelem, majd a vízhasznosítás, a folyók szintjének a stabilitása, napjainkban a vízkészletgazdálkodás, a vízbázisvédelem, az ökológiai dominanciája figyelhető meg.

A vízjogi szabályozás egyik területét a vízgazdálkodási tevékenység szabályozása, a másik területét a vízgazdálkodó állami és önkormányzati szervek (hatóságok), valamint az állampolgárok és a különböző jogi személyek, a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok közötti, valamint ez utóbb említett ún. érdekelték egymás közti jogviszonyaira (így a vízkészletek szétosztása, az egyes érdekelték vízigényeinek összehangolása, a csatlakozás engedélyezése) alkotja. Ezek a viszonyok elsősorban államigazgatási jogi szabályozási módot kívánnak, amelyek államigazgatási jogintézményeket hoznak létre, mint pl. a vízjogi engedélyezés rendszerét, a vízjogi szankcionálást.

A vízjogi szabályozás tárgyi hatálya mindenekelőtt magukra a vizekre terjed ki, másrészt bizonyos földrajzi formációkra (meder, sziget, part), továbbá kiterjed a vizekkel kapcsolatos minden tevékenységre és létesítményre.

A vízgazdálkodás a természet vízháztartásának a társadalom szükségleteivel való optimális összehangolására irányuló, a vizek hasznosítása, hasznosítási lehetőségeinek megőrzésére, a vizek kártételei elleni védelem és védekezés (vízkárelhárítás) érdekében végzett tervszerű tudományos műszaki, gazdasági és igazgatási tevékenység.

A vízjogi szabályozásnak figyelemmel kell lennie arra, hogy a vizet sajátos tulajdonságai minden más természeti készlettől megkülönböztetik. Ezek a jegyek a következők:

- létfontosságú forrása az ivóvízellátásnak, a mezőgazdaságnak és az iparnak,
- a víz a városi és ipari szennyvizek és mezőgazdasági hulladékok befogadója,
- a víz rekreációs, esztétikai és tájképi tulajdonságainál fogva környezeti érték,
- a víz megújítható, de klimatikus tényezők miatt megbízhatatlan készlet,
- mind mennyiségével, mind minőségével gazdálkodni lehet,
- a víz potenciális veszélyforrás és az árvizek-belvizek révén hatalmas társadalmi és gazdasági károkat eredményezhet.

21.3.3. A törvényt meghatározó szakmai, társadalmi-politikai feltételek

Magyarország vízgazdálkodási helyzete – medence fekvése következtében – kiszolgáltatott. *A szomszédos országokkal folytatott konstruktív együttműködés a hazai vízgazdálkodás elengedhetetlen és meghatározó feltétele.*

Ezt jól tükrözi a törvény, hiszen az 1.§ (2) bekezdésében, valamint a 45.§ (9) bekezdésében a nemzetközi együttműködésből adódó, illetve annak során képviselendő eljárásra ad megfelelő útmutatást. A korábbi törvényünk ilyen előírásokat nem tartalmazott.

A nemzetközi együttműködés jelentőségét az Európai Megállapodásról szóló 1994. évi I. törvény 80. cikkében a vízügyi igazgatásról szóló előírások is aláhúzzák. Ez tartalmazza, hogy a vízügyi igazgatás különböző területein fejleszteni kell az együttműködést, így különösen a határokon túlnyúló vízgyűjtő terület, folyók és tavak környezetbarát hasznosítása területén.

Érvényesíteni kell az integrált vízgazdálkodási szemléletet és a vízgyűjtőre történő területi szervezését a vízügyi igazgatási szerveknek.

Különös jelentőséggel bírnak a határvízi egyezmények. Minden relációban *“A határokat átlépő vízfolyások és nemzetközi tavak védelméről és hasznosításáról”* szóló Helsinkiben 1992-ben aláírt nemzetközi konvenció ajánlásainak következetes alkalmazását képviseljük. A Duna vízgyűjtőjére meghatározó az 1994. június 29-én létrejött az un. Szófiai Konvenció a Duna megővésére és fenntartható használatára.

A vízkészletek védelme, fenntartása és rendelkezésre állásának megteremtése összehangolt cselekvést, szervezett irányítást, szigorú szabályozást és költséges nagyberuházásokat igényel. Az eredmények nem látványosak, az eszközfelhasználás látszólag nem hatékony.

A vízkárokkal szemben folytatott évszázados küzdelem hatására kialakult egy hatékony védekező szervezet és létesítményrendszer. Tekintettel arra, hogy Magyarországon ma már a víz viszonyai nem természetesek, hanem szabályozottak, ezt a szervezetet és létesítményrendszert fenn kell tartani.

A vízzel kapcsolatos feladatok jelentős része a szociális ellátáshoz és a létbiztonsághoz kötődik. A társadalom szüksége időben változó. A közérdeket képviselve gyakran ütközik helyi-, egyéni érdekekkel, így jellemző a konfliktushelyzet.

Ide kell érteni a vízhez való jutás (ivóvízellátás), a vízhez való hozzáférés esélyegyenlőségét (lásd természetes vizek partja stb.), az árvízvédelem, a vízminőségi kárelhárítás.

Az édesvíz birtoklása jelentősen felértékelődött. A természet adta vízviszonyoknak a változása előre nem jelezhető.

A vízgazdálkodás sajátos infrastruktúrára való épülését. E *sajátos infrastruktúrális jegyek* a következők:

- a) A koncesszió és hitelfelvételi lehetőségek rendkívül korlátozottak és ezek csak állami garanciával működőképesek. A létesítmények többsége forgalomképtelen és nem piacosiható (pl. vízrajz, folyószabályozás, stb.).
- b) A vízgazdálkodási döntéseket esetenként a politika felülről vezérli (lásd nagyberuházások, ivóvízdíjak megállapítása, stb. ilyen döntéseknél a szakmai, gazdasági racionalitások háttérbe szorulnak).

- c) A művek nagy része 50-100-150 éves földmű. Állóeszköz értéke nem ismert, amortizáció nem képződik. A vízkárelhárítás elhanyagolása nem jelenti azonnal a katasztrófa bekövetkeztét. Jelentős a kockázat a havária váratlansága és az azt követő felelősség felvetése miatt.
- d) A hazai vízgazdálkodási feladatok ellátásaként a világ egyetlen szervezeti vagy finanszírozási mintája sem másolható szolgálai.
- e) A törvénnyel egyidőben indult meg több nagy program – így pl.: az egészséges ivóvízellátás, a Balaton¹, az Alföld², a Duna-Tisza-köze³, Magyarország települési szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programja⁴, az ivóvízbázisvédelem⁵, stb. és ezen időszakra esik az ipar, a mezőgazdaság struktúraváltása, az új tulajdoni rendszer kialakulása.

21.3.4. A törvény szerkezete

Az 1995. évi LVII. törvény kerettörvény I. fejezete 45 §-ból áll, melyek a vízgazdálkodásra (vízügyi igazgatásra) vonatkozó legfontosabb szabályokat tartalmazzák.

A törvény fejezetei:

- I. fejezet: Általános rendelkezések
- II. fejezet: A vizekkel és vizilétesítményekkel összefüggő feladatok
- III. fejezet: A tulajdonra és a tulajdon működtetésére vonatkozó rendelkezések
- IV. fejezet: Víziközművekkel végzett közüzemi tevékenység.
- V. fejezet: Gazdálkodás a vízkészletekkel.
- VI. fejezet: A vizek kártételei elleni védelem és védekezés.
- VII. fejezet: A vizekkel és vizilétesítményekkel összefüggő ingatlanokra vonatkozó rendelkezések.
- VIII. fejezet: A vízügyi hatósági jogkör.
- IX. fejezet: A vízgazdálkodási társulatok
- IX/A. fejezet: A nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatás
- X. fejezet: Záró rendelkezések

A törvénynek 3 melléklete van: Az *1. melléklet* tartalmazza a fogalommeghatározásokat, a *2. melléklet* az állam kizárólagos tulajdonában lévő folyók, patakok, holtágak, mellékágak és azok medrét, míg a *3. melléklet* az állam kizárólagos tulajdonában lévő vizilétesítményeket tartalmazza.

A kodifikáció során elsődlegesen került kimondásra az, hogy a törvény szervesen épüljön be a magyar jogrendszerbe, hasznosítsa és vegye át a vízügyi jog bevált intézményeit és szabályait és az Európai Unióhoz való csatlakozás, az integráció követelményeire is figyelemmel a kontinentális jogrendszerekhez tartozzon akként, hogy alapelve nem a tiltás, a büntetés, hanem az állampolgárok önkéntes jogkövetése. Ezt akként kell – főként a végrehajtási szabályok elkészítése során érvényesíteni -, hogy ezek a szabályok racionálisak, alkalmazhatóak legyenek.

21.3.5. A vizekkel és a vizilétesítményekkel összefüggő feladatok (állami feladatok, települési önkormányzatok feladatai)

Állami feladatok:

A Kormány feladatai:

- a vízgazdálkodás országos koncepciójának és ezen koncepció egyes részterületeit érintő, a vizek külön jogszabályban megfogalmazott jó állapotának elérését szolgáló intézkedések programjának, valamint a vízkészletek védelmét és fenntartható használatát szolgáló finanszírozási és költséggazdálkodási politikának, az árpolitikának a kialakítása, továbbá a Nemzeti Környezetvédelmi Programmal összhangban lévő nemzeti programok kialakítása, jóváhagyása;
- a vízügyi igazgatási és ennek keretében hatósági feladatok szabályozása;

¹ A Balaton ökológiai állapotának védelméről és a vízminőség javítására vonatkozó intézkedési tervről szóló 1068/1996.(VI.21.) Korm. határozat

² Az Alföld egyes időszakos környezetvédelmi, tájvédelmi és tájhasznosítási kérdéseiről szóló 24/1991.(IV.17.) OGY határozat

³ A Duna-Tisza közti hátság vízpótlásáról szóló 105/1995.(XI.11.) OGY határozat

⁴ Magyarország települési szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programjának irányelveiről szóló 2207/1996.(VII.24.) Korm. határozata

⁵ Az ivóvízbázisok védelmére vonatkozó célprogramról szóló 2249/1995.(VIII.31.) Korm. határozat

- a vízgazdálkodáshoz szükséges adatgyűjtés elrendelése;
- vízgyűjtő-gazdálkodási terv készítése;

A belügyminiszter feladatai:

- az állami vízgazdálkodási közfeladatok tekintetében a kormány 1. pontjában meghatározottak végrehajtásának megszervezése;
- a nemzetközi együttműködésből adódó vízügyi feladatok ellátása;
- a lehetséges víznyerő területek távlati ivóvízbázissá nyilvánítása, és ezen vízbázisok vízkészletének felhasználható állapotban tartása;
- a vízimunkák és vizilétesítmények műszaki tervezésével, kivitelezésével, továbbá üzemeltetésével összefüggő szabályozási feladatok ellátása;
- az állami hatósági feladatok ellátása;
- az állami tulajdonban lévő közcélú vizilétesítmények működtetése, a koncessziós pályázat kiírása, elbírálása és a koncessziós szerződés megkötése;
- a vízrajzi tevékenység szabályozása;
- a vizek kártételei elleni védelem érdekében a vízkár-elhárítási tevékenység szabályozása;
- a vizek kártételei elleni védelem érdekében a vízkár-elhárítási tevékenység szervezése, irányítása, ellenőrzése, a helyi közfeladatokat meghaladó védekezés;
- az állami tulajdonú vízi utak fenntartásának, valamint fejlesztésének felügyelete;
- a vízrajzi tevékenység ellátása;
- a vízkészletek mennyiségi és minőségi számbavétele.

A vízügyi igazgatási szervek feladatai:

- a vizekkel és a vízi létesítményekkel összefüggő állami feladatok körében az igazgatási tevékenységeket ellátja;
- az állami tulajdonban lévő vizek és vizilétesítmények vagyonkezelését, azok üzemeltetését, fenntartását és fejlesztését.

A települési önkormányzat feladatai:

- a helyi vízi közüzemi tevékenység fejlesztésére vonatkozó – a vízgazdálkodás országos koncepciójával és a jóváhagyott nemzeti programokkal összehangolt tervek kialakítása és végrehajtása;
- a közműves vízellátás körében a települési közműves vízszolgáltatás korlátozására vonatkozó terv jóváhagyásáról és a vízfogyasztás rendjének megállapításáról való gondoskodás;
- a vízgazdálkodási feladatokkal kapcsolatos önkormányzati hatósági feladatok ellátása;
- a természetes vizek fürdésre alkalmas partszakaszainak és azzal összefüggő vízfelületének kijelölése;
- a helyi vízrendezés és vízkárelhárítás, az árvíz- és belvízelvezetés.
- a vízgazdálkodási tevékenységek, mint közfeladatok (közszolgáltatások) körében köteles gondoskodni:
  - a település nem közműves ivóvízellátásáról;
  - a 2000 lakosegyenértékkal jellemezhető szennyvízkibocsátás feletti szennyvíz-elvezetési agglomerációt alkotó településeken a keletkező használt vizek (szennyvizek) szennyvízelvezető művel való összegyűjtéséről, tisztításáról, a tisztított szennyvíz elvezetéséről, illetőleg a más módon összegyűjtött szennyvíz, továbbá a szennyvíziszap ártalommentes elhelyezésének megszervezéséről;
  - az előző pontban meghatározott feladatok ellátásáról a lakosegyenértéktől függetlenül azokon a területeken, amelyeket a vízbázisok, távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vizilétesítmények védelméről, továbbá a felszín alatti vizek minőségét érintő tevékenységekkel összefüggő egyes feladatokról szóló jogszabályok határoznak meg;
  - a településen található szennyvízbekötés nélküli ingatlanok esetében a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésének szervezéséről és ellenőrzéséről.

21.3.6. A tulajdonra és a tulajdon működtetésére vonatkozó rendelkezések

Az ingatlan tulajdonosának a tulajdonában vannak (magántulajdon):

- az ingatlan határain belül keletkező és ott befogadóba torkolló vízfolyások;
- az ingatlan határain belül levő természetes állóvizek (a tó, a holtág), amelyek más ingatlanon elhelyezkedő vizekkel közvetlen kapcsolatban nincsenek;
- az ingatlanra lehulló és az ingatlanon maradó csapadékvíz;

- jogszabály eltérő rendelkezése hiányában az ingatlan határain belül levő és saját célt szolgáló vizilétesítmények.

Az állami tulajdonban lévő természetvédelmi szempontból védett, fokozottan védett, illetve védelemre tervezett területeken lévő vizek *forgalomképtelenek*.

A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvényben, valamint az előzőekben meg nem jelölt vizek és vizilétesítmények állami tulajdonban vannak, de *forgalomképesek*. Elidegenítés esetén az érintett helyi önkormányzat vagy önkormányzati társulás – több önkormányzat esetében az érintettség arányában – elővásárlási joggal rendelkezik.

Parti növedék esetén, azaz a természetes úton létrejött – a meder részét már nem képező – feliszapolódáson csak a parti ingatlan tulajdonosa szerezhethet tulajdont.

Az *állami tulajdonban lévő, valamint állami üzemeltetésbe és fenntartásba kerülő vizek és vizilétesítmények* üzemeltetésének és fenntartásának költségeit a közérdek mértékéig a központi költségvetés útján kell biztosítani.

Üzemeltetési és fenntartási feladatok:

- a vízbázisvédelem ellátása, a vízkészletek átcsoportosítását szolgáló vízelosztó rendszerek – ideértve a csatornákat is – létesítése, fenntartása és üzemeltetése, továbbá a többes rendeltetésű rendszerek fenntartása és üzemeltetése;
- a vízfolyások medrében (így például a kis-, a közép-, a nagyvízi mederben és a mellékágakban) a víz, a hordalék, a jég zavartalan levonulási lehetőségének megteremtése, a folyószabályozási, mederfenntartási munkálatok elvégzése, valamint a hajózható folyószakaszokon, természetes tavakon, csatornákon a hajóút kijelölése, kitűzése és fenntartása;
- a természetes állóvizek, holtágak, patakok vagy patakszakaszok szabályozása, fenntartása, partvédelme és üzemeltetése, a vizek kártételeinek megelőzése, mérséklése;
- az elsőrendű árvízvédelmi létesítmények (így például töltések, műtárgyak) fejlesztése és fenntartása, azokon a védekezés ellátása, az árvízmentesítés – ha az kettőnél több települést érint – a védelmi szakfelszerelés karbantartása és fejlesztése;
- a vízepítési műtárgyak (vízlépcsők) – fenntartása és üzemeltetése a jogszabályok, üzemeltetési szabályzatok szerinti – működtetése;
- a belvízelvezető művek (így például a belvízcsatornák, szivattyútelepek, belvíztározók) létesítése, fenntartása, bővítése, a belvízvédekezés irányítása és végrehajtása;
- a vízkészlet-gazdálkodási célú feladatokat ellátó vízátervezető csatornák bővítése és üzemeltetése.

A *helyi önkormányzat tulajdonában lévő vizekről és vizilétesítményekről* a központi és az önkormányzati költségvetésben meghatározott pénzeszközök felhasználásával, illetve vízitársulat útján lehet gondoskodni. Az alábbi feladatokat kell ellátni:

- nem közműves ivóvíz ellátás esetén a feladat ellátását szolgáló létesítmények megvalósítása, bővítése, működtetése, fenntartása, valamint ennek hiányában az előbbieken hivatkozottak szerinti ivóvízminőségű víz egyéb módon történő biztosítása és a vízbázisvédelmi feladatok ellátása;
- szennyvízelvezetés esetén a szükséges szennyvízelvezető, -tisztító és -elhelyezést biztosító létesítmények megvalósítása, bővítése, működtetése és fenntartása;
- a természetes állóvizek és holtágak, patakok vagy patakszakaszok szabályozása, fenntartása, partvédelme és üzemeltetése, a vizek kártételeinek megelőzése, mérséklése;
- a belvízelvezető művek (így például a belvízcsatornák, szivattyútelepek, belvíztározók) létesítése, fenntartása, bővítése és a belvízvédekezés végrehajtása;
- a víz, a hordalék, a jég zavartalan levonulási lehetőségének megteremtése, a szabályozási és mederfenntartási munkálatok elvégzése;
- a település belterületén a patakok, csatornák áradása, továbbá a csapadék- és egyéb vizek kártételének megelőzése, a kül- és belterületen a patakszabályozás, árvízvédelmi létesítmények építése, fenntartása, fejlesztése, az árvízmentesítés, az árvízvédekezés szervezése, irányítása, végrehajtása, a védelmi szakfelszerelés karbantartása és fejlesztése.

A közérdek mértékét meghaladó, illetve az előzőekben nem említett vizimunka, vizilétesítmény építése – többletköltségeit az igénylők kötelesek megtéríteni.

A területi közcélú vizilétesítmények, illetve a közcélú vizimunkák költségeit, vízitársulat esetén a tagok külön törvény szerint, vízitársulat hiányában az érdekeltek érdekelttségük arányában kötelesek viselni (*közcélú érdekelttségi hozzájárulás*). A közcélú érdekelttségi hozzájárulás hektáronként fizetendő mértékét a vízgazdálkodásért felelős miniszter évente rendeletben állapítja meg.

A kizárólagos állami tulajdonban, illetve önkormányzati törzsvagyonban lévő közcélú vizilétesítmények működtetését végző gazdálkodó szervezetnek a létesítmény közművagyonát az állam nevében belügyminiszter, az önkormányzat nevében a képviselő-testület adja szerződéssel használatba.

A szerződésnek tartalmaznia kell:

- a közművagon működtetésének jogi és pénzügyi feltételeit;
- a kötelezően ellátandó feladatokat;
- a teljesítés jogi garanciáit.

Az állami tulajdonban lévő *vízfolyás medrének és parti sávjának lehatárolásáról* a vízügyi igazgatási szerv gondoskodik.

21.3.7. Gazdálkodás a vízkészletekkel

A vizek hasznosítási lehetőségeinek megőrzésére az alábbi intézkedésekkel kell törekedni:

- a természetes vizek hasznosíthatósági feltételeinek rendszeres ellenőrzésével,
- a vízszennyezések megakadályozásával,
- a vizek védelmét, illetve szabályozását szolgáló vizilétesítmények létesítésével és működtetésével,
- a vízhasználatot akadályozó vízminőségi károk megelőzésével, csökkentésével, illetve elhárításával,
- a vizek medrének és a vizilétesítmények vízvédelmi célú karbantartásával,
- a vizek, azok jellemzőinek megfigyelésével, állapotának értékelésével,
- az emberi beavatkozások, a felszíni és felszín alatti vizek állapotára gyakorolt hatások elemzésével,
- a vízhasználatok gazdasági elemzésével,
- a vízkészletek ésszerű használatára ösztönző jogi és közgazdasági eszközrendszer kialakításával.

Vízbázisvédelem

Az ivóvízellátást, az ásvány- és gyógyvíz hasznosítást szolgáló vagy erre kijelölt vizeket a vízkivétel védőidomainak, védőterületének külön jogszabályban meghatározott mértékű kijelölésével és fenntartásával fokozott védelemben és biztonságban kell tartani.

Vízkészletvédelem

Aki a vízkészlet hasznosítására jogot szerzett, köteles a hasznosításba vont vízkészletet – a hasznosítás mértékének arányában – biztonságban tartani, továbbá gondoskodni a szennyvizek összegyűjtéséről, elvezetéséről, kezeléséről és a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő elhelyezéséről.

Tulajdoni és használati korlátozás

A távlati ivóvízbázis vagy az elvi vízjogi engedéllyel már lekötött vízkészlet védelme érdekében a vízügyi hatóság tulajdoni és használati korlátozást rendelhet el.

Csatornabírság

Aki a szennyvízelvezető és -tisztító közműbe a meghatározott mértéket meghaladó károsító anyagot bocsát be, csatornabírságot köteles fizetni. (szennyező fizet elv)

Vízminőség-védelmi nádgazdálkodás

Az állam kizárólagos tulajdonában lévő természetes vizek medrében található nádasok vízminőség-védelmi nádgazdálkodásáról a meder kezelője köteles gondoskodni.

Vízkivétel és vízpótlás egyensúlya

A felszín alatti vizet csak olyan mértékben szabad igénybe venni, hogy a vízkivétel és a vízutánpótlás egyensúlya minőségi károsodás nélkül megmaradjon, és teljesüljenek a vizek jó állapotára vonatkozó célkitűzések elérését biztosító követelmények.

A vízigények a felhasználható vízkészlet mennyiségi és minőségi védelmére is tekintettel elsősorban a vízhasználat céljára még le nem kötött vízkészletből elégíthetők ki.

Az ásvány-, gyógy- és termásvizek felhasználásánál előnyben kell részesíteni a gyógyászati, illetve a gyógyüdülési használatot.

A vízigények kielégítésének sorrendje:

- létfenntartási ivó és közegészségügyi, katasztrófa-elhárítási,
- gyógyászati, valamint a lakosság ellátását közvetlenül szolgáló termelő- és szolgáltató tevékenységgel járó,
- állattartási, haltenyésztési,
- természetvédelmi,
- gazdasági,
- egyéb (pl. sport, rekreációs, üdülési, fürdési, idegenforgalmi célú).

Ha a vízhasználat korlátozása szükségessé válik, a korlátozás sorrendje az itt meghatározott kielégítési sorrend fordítottja.

Vízhasználat korlátozása (szünetelés, megszüntetés)

Ha a felhasználható vízmennyiség természeti vagy egyéb elháríthatatlan okból csökken, a vízhaszná-

lat – a létfenntartási vízhasználat kivételével – sorrendben kártalanítás nélkül korlátozható, szüneteltethető, vagy a biztonsági követelmények megtartása mellett megszüntethető.

Az árpolitika kialakítása

Érvényesíteni kell az alábbiakat:

- költségek megtérülésének elve
- a környezet- és vízkészletvédelemmel összefüggő költségek,
- a szennyező fizet elv;
- a megtérülés társadalmi, környezeti és gazdasági hatásai.

Vízkészletjárulék

A vízhasználó a vízjogi létesítési, üzemeltetési engedélyben lekötött vagy engedély nélkül felhasznált, az üzemi fogyasztó a ténylegesen igénybe vett vízmennyiség után vízkészletjárulékot köteles fizetni.

- vízhasználó: vízjogi engedély alapján vízhasználatot gyakorol vagy vízjogi engedélyben vízkészletet köt le.
- üzemi vízfogyasztó: ivóvizet szolgáltató közműről a saját gazdasági célú vízhasználatához településenként évi 10 000 m³-nél nagyobb vízmennyiséget használ fel.

Mezőgazdasági vízszolgáltatási díj

Aki mezőgazdasági célú vízszolgáltatást vesz igénybe, a mezőgazdasági vízszolgáltató részére mezőgazdasági vízszolgáltatási díjat fizet, melyet a mezőgazdasági vízszolgáltató határoz meg. Kéttényezős díj:

- rendelkezésre állást biztosító alapidj és
- és a felhasznált vízmennyiséggel arányos díjból áll.

21.3.8. A vizekkel és a vizilétesítményekkel összefüggő ingatlanokra vonatkozó rendelkezések

Vízvezetési szolgalmi jog

Az ingatlan tulajdonosa (használója) köteles tűrni, hogy a vízügyi hatóság határozata alapján a közcélú vizilétesítményt az ingatlanán elhelyezzék és üzemeltessék, illetve az ehhez szükséges vizimunkákat elvégezzék, feltéve, ha az ingatlan rendeltetészerű használatát nem zárja ki. Az ingatlan tulajdonosát (használóját) a korlátozás mértékének megfelelő kártalanítás illeti meg, kérheti az ingatlan kisajátítását (részletesebben lásd a 21.8.2. fejezetben).

Vízhasználati szolgalmi jog

A vízügyi hatóság kérelemre engedélyezi meglévő és vízjogi engedély alapján üzemelő vizilétesítményhez történő csatlakozást, ha a vizilétesítmény az eredeti rendeltetésének, valamint a csatlakozó céljának együttesen megfelel, illetve arra alkalmassá tehető (részletesebben lásd a 21.8.2. fejezetben).

Tűrés kötelezettség

A parti ingatlan tulajdonosa (használója) köteles tűrni, hogy a meder tulajdonosa, illetve megbízottai szakfeladataik ellátásához szükséges mértékben az ingatlanhoz fűződő érdekek figyelembevételével:

- az ingatlanon keresztül a víz partjára bejárjanak;
- a mederből a vízgazdálkodási feladataik végrehajtása során kiemelt, valamint a vízgazdálkodási feladataik elvégzéséhez szükséges anyagokat az ingatlanon keresztül szállítsák, vagy azokat, illetve a munkák elvégzéséhez szükséges eszközöket, átmeneti jellegű létesítményeket az ingatlanon elhelyezzék;
- a vízrajzi észleléshez, a hajóút kitűzéséhez, valamint az egyéb szakfeladatok ellátásához szükséges jeleket, létesítményeket az ingatlanon elhelyezzék és karbantartsák.

Az ingatlan tulajdonosát (használóját) a korlátozás mértékének megfelelő kártalanítás illeti meg, kérheti az ingatlan kisajátítását (részletesebben lásd a 21.8.4. fejezetben).

Mederhasználati jog

A nemzeti vagyonba tartozó vizek medrében elhelyezett mederhasználati vizilétesítmények üzemeltetőjét a vízjogi üzemeltetési engedély jogerőre emelkedése napjától kezdődően mederhasználati jog illeti meg, melyet az ingatlannyilvántartásba be kell jegyezni (részletesebben lásd a 21.8.5. fejezetben).

Vízkárelhárítási célú tározó

Vízkárelhárítási célú tározónak minősül a záportározó, az árvízcsúcs-csökkentő tározó, a szükség tározó, a vésztározó és a belvítározó. Az ingatlan tulajdonosa (használója) köteles tűrni, hogy az ingatlanát a vízügyi hatóság vízkárelhárítási célú tározóként kijelölje (használati korlátozás).

Egyéb szabályok:

- a vízkárelhárítási célú tározó jogi jelleg nem az egész ingatlant érinti, a határozathoz mellékelni kell az ingatlan érintett részét ábrázoló ingatlanügyi hatóság által záradékolt vázrajzot is;
- a vízügyi hatóság dönt a vízkárelhárítási célú tározóba történő sorolás megszüntetéséről, ha annak feltételei már nem állnak fenn; ebben az esetben a hatóság a jogerős határozatot megküldi az ingatlanügyi hatóságnak a vízkárelhárítási célú tározó jogi jelleg ingatlan-nyilvántartásból történő törlése céljából.

Vésztározó igénybevételére rendkívüli védekezési készültségben és veszélyhelyzetben kerülhet sor.

A záportározó, az árvízcsúcs-csökkentő tározó, a szükségtározó és a belvítározó (vésztározó nem!) kijelölése közérdekből történik, arról az ingatlan fekvése szerint illetékes vízügyi hatóság határoz, aki megkeresi a jogerős határozatával a vízkárelhárítási célú tározó jogi jelleg feljegyzése iránt az ingatlan fekvése szerint illetékes ingatlanügyi hatóságot.

Egyéb szabályok:

- ha az ingatlan rendeltetésszerű használatát megszünteti, vagy jelentős mértékben akadályozza ez a korlátozás, a tulajdonos az ingatlan megvásárlását, illetve az ingatlan kisajátításának kérését a beruházónál kezdeményezheti;
- egyszeri térítési díj illeti meg a tulajdonost az értékcsökkenés ellenértékéért;
- a tényleges kárért kártalanításra jogosult;
- állami támogatás nem vehető igénybe egyes tevékenységekre vagy kártalanításra nem jogosult;
- az ingatlan művelési ágának megváltoztatását csak a tározó kezelőjének a hozzájárulásával lehet.

Az ingatlan tulajdonosának kötelezettsége és jogai

- az ingatlant csak úgy hasznosíthatja, művelheti, hogy ezáltal a vizek természetes lefolyását ne akadályozza; a meder, valamint a parti és a part menti létesítmények és egyéb közcélú vizilétesítmények állapotát, üzemeltetését, fenntartását ne veszélyeztesse, továbbá a víz minőségét ne károsítsa;
- a meder használatát és hasznainak szedését csak a jogszabályban meghatározott feltételekkel; vízjogi engedélyköteles tevékenység esetén a vízjogi engedély szerint végezheti;
- a parti ingatlan tulajdonosa parti ingatlanát az elhabolás ellen jogosult megvédeni, illetve az elhabort rész vízjogi engedély alapján helyreállítani;
- a partok védelmére szolgáló munkák folytán ideiglenesen igénybe vett terület használatáért az évelő növényzetben és a függő termésben okozott zöldkárt, valamint az épületben okozott károkat meg kell téríteni (kártalanításra nem jogosult);
- az ivóvízbázisok, vízkivételi művek védelme érdekében kijelölt védőterületen, védősávon köteles túrni az ezzel összefüggő közérdekű használati jogok gyakorlását, illetőleg az ingatlanhasználat meghatározott körű korlátozását;
- ha a vizek mennyisége vagy a vizilétesítmények teljesítőképessége a többletvizek fokozatos leeresztését teszi szükségessé (szükséghelyzet), az érintett ingatlan tulajdonosa (használója) köteles túrni, hogy a vizeket a nagyobb kár csökkentése és elhárítása érdekében ideiglenesen az ingatlanon tartsák, odavezessék, ideiglenesen tározzák, illetve az ingatlanon átvezessék.

Nagyvízi meder

A nagyvízi meder elsődleges rendeltetése a mederből kilépő árvíz és a jég levezetése:

- a folyó nagyvízi medrét, továbbá a töltésnek az árvízről mentesített oldalán lévő azon területet, amelyen fakadó, illetve szivárgó víz jelentkezhethet, csak az árvízvédelmi előírásoknak megfelelően szabad kezelni, használni és hasznosítani;
- építményt elhelyezni az érintett folyószakasz mederkezelőjének hozzájárulásával lehet;
- a nagyvízi mederben fekvő ingatlan tulajdonosa (használója) a nagyvízi mederben mezőgazdasági művelést, erdőgazdálkodást vagy más tevékenységet kizárólag saját felelősségére, az árvizek levezetésének akadályozása nélkül, a környezet- és természetvédelmi, valamint a kulturális örökségvédelmi előírások megtartásával folytathat.
- a folyók, patakok, kisvízfolyások, belvív- és öntözőcsatornák, tavak, tározók, holtágak parti sávját, továbbá az árvízvédelmi létesítmények védősávját úgy kell használni, hogy azt a meder, illetve létesítmény tulajdonosa (használója) a karbantartási munkák, mérések esetenkénti ellátása céljából a feladataihoz szükséges mértékben, illetve védekezési célból akadálytalanul igénybe vehesse;
- a parti sávban és védősávban, valamint a rendszeresen víz alá kerülő területeken építmény a meder tulajdonosának, illetve kezelőjének hozzájárulásával helyezhető el.
- a folyók nagyvízi medrére vonatkozóan kezelési tervet kell készíteni, amely a nagyvízi mederben tevékenységet folytatókra kötelező (részletesebben lásd a 21.8.6. fejezetben).

21.3.9. A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény legfontosabb sajátosságainak összefoglalása

A szabályozás lényeges új elemei, melyet a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény tartalmaz, a következők:

- Alapvetően új tulajdonosi struktúrát vezet be a vizek (vízi létesítmények) szinte kizárólagos állami tulajdonának megszüntetésével.
- Érvényesíti az állam megváltozott szerepvállalását, fokozott jelentőséget ad az önkormányzatok feladat- és hatáskörének.
- A hatósági jogköröket decentralizálja.
- Biztosítja, hogy a vízháztartási viszonyokba való minden beavatkozás csak ellenőrzött módon történhet.
- Érvényesíti az integrált vízgazdálkodási szemléletet.
- Megerősíti a vízyűjtőre szerveződött állami vízügyi igazgatási szervezet létét.
- Meghatározza a vízügyi feladat- és hatásköröket, elhatárolja a vízügyi és környezetvédelmi hatásköröket. Korszerűsíti az önkormányzati feladat- és hatásköröket.
- A vízkészleteket, mint a nemzeti vagyon stratégiai elemeként szabályozza azzal, hogy a gazdálkodásnál, az infrastrukturális szolgáltatásánál érvényesíti a piaci szemléletet. Nevesíti a felszín alatti vizeket, beindítja az ivóvízbázis védelmi programot.
- Beemeli a törvény rendelkezései közé a koncesszióra vonatkozó szabályokat.
- Előírja, hogy a létfenntartáshoz szükséges ivóvizet díjfizetés elmaradása esetén is biztosítani kell. Az egészséges ivóvíz és biztonságos szennyvízelvezetés joga – elérhető áron – minden állampolgárt megillet.
- Biztosítja a hatékony vízkárelhárításhoz szükséges alaprendelkezéseket.
- Továbbra is alapozva a vízgazdálkodási társulatokra.
- Az állami szerepvállalás csökkentésével a közvetlenül érdekeltek nagyobb költségviselésével számolva.

A törvény – az előző szabályokhoz képest – még fokozottabb mértékben tesz eleget annak a követelménynek, hogy a vízviszonyokba történő minden beavatkozás csak ellenőrzött módon, az ökológiai viszonyok káros megbontása nélkül valósuljon meg. Jelentős a vízigények kielégítésére lefektetett kielégítési sorrend, valamint a Területi Vízgazdálkodási Tanács létrehozása. Lényegesek a törvénynek a hatósági jogalkalmazására vonatkozó rendelkezései, az engedélyezés, a kötelezés a felügyelet és a szankciók (új a vízgazdálkodási bírság) szabályozása.

21.4. A HATÓSÁGI ELJÁRÁS

21.4.1. A hatósági eljárás fogalma; személyi, tárgyi és szervi hatálya

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (Ket.) rendelkezik a hatósági eljárás általános szabályairól. A Ket. 2005. november 1-jén lépett hatályba.

A közigazgatási eljárásnak három nagy szakaszt különböztetjük meg:

- 1) az első fokú eljárás (alapeljárás) szakasza (szükségképpen);
- 2) jogorvoslati szakasz (eshetőleges);
- 3) végrehajtási szakasz (eshetőleges).

Közigazgatási hatósági ügy (tárgyi hatály):

- minden olyan ügy, amelyben a közigazgatási hatóság
  - az ügyfelet érintő jogot vagy köteleiséget állapít meg;
  - adatot, tényt vagy jogosultságot igazol;
  - hatósági nyilvántartást vezet vagy
  - hatósági ellenőrzést végez,
- a tevékenység gyakorlásához szükséges nyilvántartásba vétel és a nyilvántartásból való törlés – a fegyelmi és etikai ügyek kivételével;
- ha törvény valamely tevékenység végzését vagy valamely foglalkozás gyakorlását köztisztületi vagy más szervezeti tagsághoz köti.

Vannak olyan eljárások is, amelyek lényegüket tekintve megfelelnek a fenti definíció valamelyik elemének, ám nem tartoznak a Ket. hatálya alá (a Ket. hatálya alól kivett eljárások). pl. szabálysértési eljárás, a választási eljárás, a népszavazás előkészítése és lebonyolítása stb.

A **személyi hatály** a hatóság, az ügyfél és az eljárásban közreműködő egyéb személyek közötti eljárás jogviszonyt szabályozza.

Az ügyfél

- az a természetes vagy jogi személy, továbbá jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet;
- akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy érinti;
- akit hatósági ellenőrzés alá vontak, illetve
- akire nézve a hatósági nyilvántartás adatot tartalmaz.

Az ügyfél jogai megilletik az ügy elbírálásában hatóságként vagy szakhatóságként részt nem vevő szervet is, amelynek feladatkörét az ügy érinti. Civil szervezetek is lehetnek ügyfelek. Az ügyfélnek cselekvőképesnek vagy az adott ügyre vonatkozóan nem korlátozott cselekvőképességgel kell lennie (eljárási jogképesség), és ügyfélképeséggel kell bírnia (jogosultság az ügy vitelére)

Eljárásban közreműködő egyéb személyek:

- tanú
- szemletárgy birtokosa
- gyám, gondnok, ügygondnok
- tolmács stb.

A **szervi hatály** meghatározza, hogy milyen közigazgatási szervek lehetnek közigazgatási hatóságok az eljárásban:

- államigazgatási szerv;
- helyi önkormányzat képviselő-testülete, ideértve a megyei önkormányzat közgyűlését is, valamint átruházott hatáskörben annak szervei és társulása;
- a polgármester, főpolgármester, megyei közgyűlés elnöke;
- főjegyző, jegyző, körjegyző, a képviselő-testület hivatalának ügyintézője, a hatósági igazgatási társulás;
- törvény vagy kormányrendelet által közigazgatási hatósági jogkör gyakorlására feljogosított;
- egyéb szervezet, köztestület vagy személy.

A **területi hatály** azt mutatja meg, hogy hol kell alkalmazni a Ket. szabályait (Magyarország területén, néhány speciális szabályt kivéve).

21.4.2. Az elsőfokú eljárás

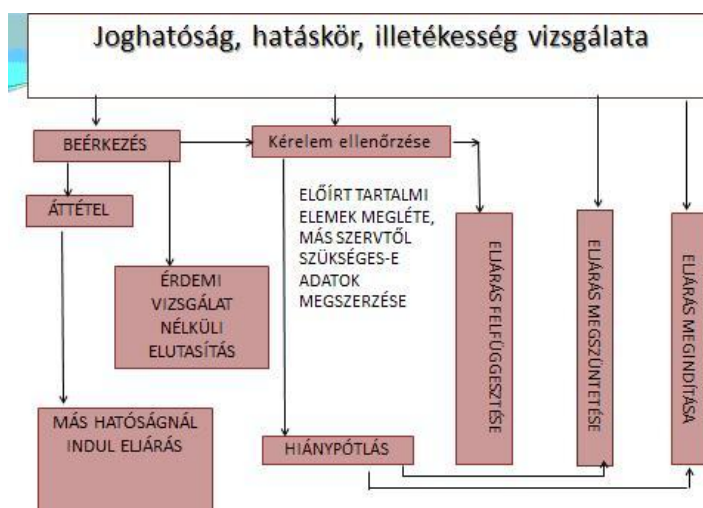
Joghatóság, hatáskör, illetékesség

A joghatóság szabályai azt határozzák meg, hogy a közigazgatási hatósági ügyben mely ország közigazgatási hatósága jár el. A Ket. *általános joghatósági szabályként* kimondja, hogy Magyarország területén a magyar ügyfél, illetőleg a Magyarországon nyilvántartásba vett jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet hatósági ügyében a magyar hatóság jár el. A hatáskör szabályai azt határozzák meg, hogy a közigazgatási szervek közül melyik hatóság jogosult eljárni az adott ügykörben. A hatóság hatáskörét mindig jogszabály állapítja meg, amelyben meg kell határozni az első fokon eljáró, továbbá a fellebbezést elbíráló hatóságot is.

Az illetékesség megmutatja, hogy az azonos hatáskörű szervek közül melyik szerv jár el a konkrét közigazgatási hatósági ügyben.

Az *általános illetékességi szabályok* szerint – ha jogszabály másként nem rendelkezik – az azonos hatáskörű hatóságok közül az a hatóság jár el, amelynek illetékességi területén

- az ügyfél lakóhelye/tartózkodási helye, ennek hiányában értesítési címe, illetve nem természetes személy ügyfél esetében székhelye, telephelye, fióktelepe van (ha az ügyfél lakcíme ismeretlen. Ilyenkor a lakcímet az ügyfél utolsó ismert hazai lakcíme alapján kell megállapítani);
- az ügy tárgyát képező ingatlan fekszik;
- az ügy tárgyát képező tevékenységet gyakorolják vagy gyakorolni kívánják, vagy

- a jogellenes magatartást elkövették.

Ha két vagy több hatóság előtt ugyanabban az ügyben folyamatban van az eljárás, a *megelőzés* szabályai szerint az a hatóság jár el, amely korábban indította meg, a másik hatóság a saját eljárását megszünteti, és erről tájékoztatja az ügyben eljáró hatóságot. *Illetékességi összeütközés* esetén a legközelebbi közös felügyeleti szerv, ennek hiányában a vita eldöntését kérő hatóság működési területe szerint illetékes megyei, fővárosi kormányhivatal. Az illetékességi vitában hozott végzés ellen jogorvoslatnak nincs helye.

Hatásköri összeütközés esetén a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a hatásköri vitában az ügyfél vagy a hatóság kérelmére soron kívül nemperes eljárásban dönt. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság határozata ellen fellebbezésnek nincs helye.

Ha a hatóságnak nincs hatásköre vagy illetékessége, átteszi az ügyet hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz 8 napon belül (*áttétel*).

Hivatalból induló eljárás és kérelem

Az eljárás megindulhat az ügyfél *kérelmére* vagy *hivatalból*. A Ket. alapján a hatóság abban az esetben köteles a hatáskörébe tartozó ügyben illetékességi területén *hivatalból* megindítani az eljárást, ha:

- jogszabály előírja,
- felügyeleti szerve utasította,
- bíróság kötelezte, illetve
- kivételesen, ha életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzetről szerez tudomást.

A közigazgatási hatósági eljárások jelentős része azonban *kérelemre* indul. A kérelmet írásban (pl. formanyomtatvány), szóban lehet előterjeszteni, egyes esetekben személyes megjelenést ír elő, sőt életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet során telefonon is elő lehet terjeszteni.

A Ket. azt is meghatározza, hogy hol lehet előterjeszteni a kérelmet és annak milyen minimális tartalmi elemei vannak. A kérelem előterjesztésének helye pl. az eljárás megindítására hatáskörrel rendelkező illetékes hatóság, közreműködő hatóság, kormányablak.

A kérelemnek tartalmaznia kell:

- az ügyfélnek és képviselőjének a nevét, lakcímét vagy székhelyét;
- az ügyfélnek a hatóság döntésére való kifejezett kérelmét, továbbá
- meg lehet adni az elektronikus levélcímet, a telefax számát vagy a telefonos elérhetőséget;
- ha jogszabály előírja, a kérelemben az ügyfél azonosíthatósága érdekében fel kell tüntetni az ügyfélnek az ügy jellege szerinti azonosítóját;
  - mellékletek (ha jogszabály írja elő).

A kérelem *visszavonható*. A *kérelmet tartalma alapján kell megítélni*.

A Ket. bevezette az *eljárás megindulásáról szóló értesítés* fogalmát annak érdekében, hogy az ügyfél vagy az ügyfelek már az eljárás elején tudomást szerezzenek arról, hogy ellenük vagy az ügyükben hatósági eljárás van folyamatban. 8 napon belül kell erről értesíteni az ügyfelet.

Amennyiben a kérelem előterjesztésre került, annak beérkezését két további eljárási cselekmény követheti:

- a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítása vagy
  - a kérelem érdemi vizsgálatának előkészítése, majd érdemi vizsgálata.

A *kérelmet érdemi vizsgálat nélkül 8 napon* belül végzéssel elutasítja a hatóság, ha:

- az eljárásra magyar hatóságnak nincs joghatósága;
- a hatóságnak nincs hatásköre vagy nem illetékes, és a kérelem áttételének nincs helye;
- a kérelem nyilvánvalóan lehetetlen célra irányul;
- jogszabály a kérelem előterjesztésére határidőt vagy határnapot állapít meg, és a kérelem idő előtti vagy elkésett;
- a hatóság a kérelmet érdemben már elbírálta, és változatlan tényállás és jogi szabályozás mellett ugyanazon jog érvényesítésére irányuló újabb kérelmet nyújtottak be, és újrafelvételnek nincs helye, feltéve, hogy a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasítását jogszabály nem zárja ki;
- a kérelem nyilvánvalóan nem az előterjesztésére jogosulttól származik, vagy
- a kérelem tartalmából megállapítható, hogy az ügy nem hatósági ügy.

Hiánypótlást kell kibocsátani 8 napon belül, ha a kérelem nem tartalmaz minden, jogszabályban előírt követelményt. Nem bocsátható ki hiánypótlási felhívás olyan adat igazolására vagy melléklet csatolására, amelyet a hatóságnak kell beszereznie, vagy ha az ügyfél a tartalmilag hiánytalan kérelmet azért nem formanyomtatványon vagy elektronikus úrlapon nyújtja be, mert a formanyomtatvány kitölthető és letölthető változatát a hatóság az elektronikus tájékoztatás szabályai szerint nem tette közzé.

Belföldi jogsegélyt akkor kérhet az ügyben eljáró hatóság egy másik hatóságtól, közigazgatási szervtől, ha

- az ügyben a megkereső hatóság illetékességi területén kívül kell valamely eljárási cselekményt

elvégezni (15 nap);

- azt az ügyfél jogos érdeke vagy a költségtakarékosság indokolja (15 nap), vagy
  - az ügy elbírálásához olyan adat vagy irat szükséges, amellyel más hatóság, egyéb – állami, önkormányzati szerv vagy – ha törvény meghatározott ügyfajtában lehetővé teszi – egyéb szerv vagy személy rendelkezik (8 nap).

Nemzetközi jogsegélyről beszélünk akkor, ha a magyar hatóság valamilyen külföldi hatóság segítségét kéri, illetve köteles teljesíteni a külföldről érkező jogsegélykérelmet.

Az *ügyintézési határidő* a kérelemnek az eljárásra hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatósághoz történő megérkezését követő napon, hivatalbóli eljárás esetén az első eljárási cselekmény elvégzésének napján kezdődik. A határozatot, illetve az eljárást megszüntető végzést, valamint a másodfokú döntést hozó hatóságnak az első fokú döntést megsemmisítő és új eljárásra utasító végzését 21 napon belül kell meghozni és gondoskodni a döntés közléséről (*általános ügyintézési határidőnek*).

A Ket. lehetővé teszi, hogy az általános 21 napos határidőnél

- rövidebb határidőt bármely jogszabály;
- hosszabbat pedig csak törvény vagy kormányrendelet állapíthat meg.

A hatóság vezetője egy alkalommal kivételesen hosszabbíthatja meg a határidőt, azonban annak indokát a végzésben kifejezetten fel kell tüntetni.

Speciális eljárási határidőket állapít meg a törvény arra az esetre, amennyiben

- kiskorú ügyfél érdekeinek veszélyeztetettsége áll fenn, továbbá
- életveszéllyel vagy súlyos kárral fenyegető helyzet elhárítása indokolja,
- a hatóság ideiglenes biztosítási intézkedést rendelt el, vagy ha a közbiztonság érdekében egyébként szükséges, a határozatot vagy az eljárást megszüntető végzést soron kívül kell meghozni.

Egyes időtartamok az *ügyintézési határidőbe nem számítanak* be, pl. a hatásköri vagy illetékességi vita egyeztetésének, valamint az eljáró hatóság kijelölésének időtartama; a jogsegélyeljárás időtartama; a hiánypótlásra, illetve a tényállás tisztázásához szükséges adatok közlésére irányuló felhívástól az annak teljesítéséig terjedő idő; a szakhatóság eljárásának időtartama stb.

Az eljárási határidők túllépést a Ket. szankcionálja eljárási díj, illetve annak a kétszeresének a visszafizetésével.

Határidő elmulasztása esetén *igazolási kérelmet* lehet előterjeszteni az alábbiak szerint:

- a mulasztásról való tudomásszerzést vagy az akadály megszűnését követő nyolc napon belül (szubjektív határidő);
- de legkésőbb az elmulasztott határnaptól vagy az elmulasztott határidő utolsó napjától számított hat hónapon belül lehet előterjeszteni (objektív határidő).

Az *ügyintézőt* ki kell zárni az eljárásból (*abszolút kizárási okok*), tehát az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy:

- akinek jogát vagy jogos érdekét az ügy közvetlenül érinti;
- az ügy másodfokú elintézésében nem vehet részt az, aki az ügy elintézésben első fokon részt vett;
- az, aki az ügyben tanúvallomást tett, illetve hatósági közvetítőként, az ügyfél képviselőjeként, hatósági tanúként vagy szakértőként járt el, valamint a szemletárgy birtokosa és a támogató;
- az ügy másodfokú elintézésében nem vehet részt az, aki az ügy elintézésében első fokon részt vett stb.

Relatív kizárási okként nevesíti a Ket. az olyan eseteket, amikor az ügy elintézésében nem vehet részt az a személy, akitől nem várható el az ügy tárgyilagosa megítélése.

A kizárás egy másik esete a *hatóság kizárása az eljárásból* pl. a hatóság jogát vagy jogos érdekét érinti az ügy; a hatóság vezetőjével szemben merül fel.

Szakhatóság közreműködése

Törvény vagy kormányrendelet az ügyben érdemi döntésre jogosult hatóság számára előírhatja, hogy az ott meghatározott szakkérdésben más hatóság, azaz szakhatóság kötelező állásfoglalását kell beszereznie. Az együttműködési kötelezettség fokozott érvényre juttatása érdekében törvény vagy kormányrendelet egyes ügyfajtákban kötelezheti a hatóságot és a szakhatóságot az engedélyezési feltételek egyeztetés útján való megállapítására.

A szakhatóságot az ügyben érdemi döntésre jogosult hatóság keresi meg, amely döntésének meghozatalánál kötve van a szakhatóság állásfoglalásához.

Előzetes szakhatósági állásfoglalást ad ki a szakhatóság, ha az ügyfél keresi meg az eljárás megindítása előtt; törvényben vagy kormányrendeletben meghatározott időpontig felhasználható

A szakhatósági állásfoglalás tartalmazza

- a szakhatóság megnevezését és a szakhatóság ügyintézőjének nevét is;
- rendelkező része a szakhatósági hozzájárulást, az egyedi szakhatósági előírást,
- feltételt vagy a hozzájárulás megtagadását;
- nem tartalmazza az eljárási költségek viseléséről szóló döntést (de közli a hatósággal a felmerült eljárási költségek összegét).

Önálló jogorvoslatnak ellene nincs helye, azt csak az eljárást lezáró végzésben lehet megtámadni. Tizenöt nap az ügyintézési határidő, mely egy alkalommal meghosszabbítható.

Bizonyítási eljárás, tárgyalás, jegyzőkönyv

A hatóságnak meg kell vizsgálnia minden lényeges körülményt. Ahhoz, hogy a hatóság megalapozott és valós tényeken alapuló döntést hozhasson, meg kell győződnie az ügyfél által a kérelmében leírt tények valódiságáról, illetve az általa feltárt bizonyítékok valóságtartamáról.

A tényállásoknak két fajtáját különböztethetjük meg:

- a törvényi tényállást (amelyet a jogszabályban tartalmaz, állandó);
- a történeti tényállást (amely a valóságban megtörténik, bizonyítási eljárást kell lefolytatni).

A *bizonyítási eljárás* célja, hogy a hatóság a lehető legteljesebb mértékben, a valósághoz legközelebb eső módon állapítsa meg, mi is történt az adott ügyben és a megfelelően tisztázott tényállás alapján jogszerű döntést hozzon. A szabad bizonyítás elve alapján bármilyen bizonyítékot felhasználhat, bármilyen bizonyítási eljárást lefolytathat. A köztudomású tényekről a hatóságnak hivatalos tudomása van, azokat nem kell bizonyítani. Ket.-ben nevesített *bizonyítékok* az alábbiak:

- az ügyfél nyilatkozata;
- az irat (A közokirat a Pp. 195. §-a alapján az olyan papír alapú vagy elektronikus okirat, amelyet bíróság, közjegyző vagy más hatóság, illetve közigazgatási szerv ügykörén belül és a jogszabályban megszabott alakban állít ki. Magánokirat – teljes bizonyító erővel bír – saját kézzel írt, ügyvéd által ellenjegyzett, két tanú által igazolt stb.; külföldi okirat – felülhitelesítés, hiteles magyar fordítás).
- tanúvallomás (megjelenési, vallomástételi, igazmondási kötelezettség – ha nem jelenik meg, eljárási bírsággal sújtható, megtagadhatja a vallomását – abszolút ok pl. nem kapott felmentést a titoktartási kötelezettsége alól, olyan állapotban van, hogy nyilvánvalóan nem várható el helyes vallomás; relatív ok – saját magát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolná, ügyfél hozzátartozója, ügyféllel munkaviszonyban áll)
- szakértői vélemény; (szakkérdés eldöntése céljából szükséges és a hatóság nem rendelkezik a megfelelő szakértelemmel)
- szemlérről készült jegyzőkönyv (a hatóság, illetőleg a szakértő valamely lényeges körülmény megállapítása vagy felderítése érdekében tárgyi bizonyítékot (szemletárgyat), tény, cselekvést közvetlenül megvizsgáljon vagy megfigyeljen. A szemle fajtái:
  - szemletárgy bemutatása;
  - helyszíni szemle;
  - személy megtekintése;
  - személy megfigyelése.)
- a hatósági ellenőrzésről készült jegyzőkönyv;
- tárgyi bizonyíték.

Az olyan közigazgatási eljárásokban, amelyek során a hatóság ellenérdekű felek vitáját dönti el, többnyire *tárgyalás* tartására is sor kerül. A hatóság tárgyalást tart, ha azt jogszabály kifejezetten előírja, vagy a tényállás tisztázásához, illetve az egyezségi kísérlet lefolytatásához szükség van az eljárásban részt vevő személyek együttes meghallgatására.

A tárgyalás mellett lehetőség van ún. *közmeghallgatás* tartására is. Erre akkor kerülhet sor, ha azt jogszabály előírja, ha az eljárásban több mint ötven ügyfél vagy több mint öt civil szervezet vesz részt, vagy ha a hatóság a nyilvánosság véleményének megismerése érdekében ezt szükségesnek tartja.

A közigazgatási hatósági eljárásban a legtöbb eljárási cselekményt valamilyen formában dokumentálni kell, melynek legmegfelelőbb eszköze a jegyzőkönyv.

- a hagyományos értelemben vett jegyzőkönyv, a jogszabályban meghatározott tartalommal, mely lehet
  - kötelezően készítendő (pl. lefoglalás, tárgyalás, közmeghallgatás, biztosítási intézkedés, ha hatósági tanút alkalmaznak)
  - készíthető (szóbeli kérelemről, ügyfél, tanú, szakértő meghallgatásáról)
- egyszerűsített jegyzőkönyv (az ügyfél vagy az eljárási cselekményben érintett személy erre irányuló kérelme, a jegyzőkönyvkészítést indokoltá tévő körülmények hiányában nem készül)
- közös jegyzőkönyv (több hatóság részvételével végzett eljárási cselekmény)

- közös egyszerűsített jegyzőkönyv.

Hivatalos feljegyzést abban az esetben kell készíteni, amennyiben a hatóság az ügy megítélése szempontjából fontos vagy egyébként az ügy természetére tekintettel lényeges egyéb eljárási cselekményről úgy ítéli meg, hogy célszerű annak írásos rögzítése.

Eljárás megszüntetése és felfüggesztése

Az eljárás megszüntetése esetén az alapeljárás befejeződik, anélkül, hogy az első fokon eljáró hatóság érdemi határozatot hozna. A hatóság az eljárást megszünteti, ha

- a kérelem érdemi vizsgálat nélküli elutasításának lett volna helye, az elutasítási ok azonban az eljárás megindítását követően jutott a hatóság tudomására;
- az ügy tárgyát képező vagyontárgy megsemmisült vagy olyan mértékben károsodott, hogy az eljárás okafogyottá vált;
- az eljárás kérelemre indult és az ügyfél a kérelmét visszavonta, kivéve, ha az eljárás hivatalból is megindítható, és a hatóság az eljárást hivatalból folytatja, vagy ha az eljárásban több kérelmező vesz részt, és nem mindegyikük vonta vissza kérelmét;
- az ügyfél halála vagy a jogi személy, illetve a jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet megszűnése következtében az eljárás okafogyottá vált, és eljárásbeli jogutódlás sem következett be;
- az eljárás folytatására okot adó körülmény már nem áll fenn;
- az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a képviselő visszautasítása esetén a hatóság felhívása ellenére nem gondoskodik, a képviselő-ellátásra alkalmas személy meghatalmazásáról vagy nem jár el személyesen, kivéve, ha az eljárás hivatalból is megindítható, és a hatóság az eljárást hivatalból folytatja, vagy ha az eljárásban több kérelmező vesz részt, és ők személyesen járnak el vagy képviselőjüket a hatóság nem utasította vissza;
- jogszabályváltozás miatt az ügy elbírálása a továbbiakban már nem hatósági hatáskörbe tartozik;
- a hatósági eljárásért illetéket vagy igazgatási szolgáltatási díjat kell fizetni, és az ügyfél a fizetési kötelezettségének a hatóság erre irányuló felhívása ellenére az erre tűzött határidő alatt nem tesz eleget és költségmentességben sem részesül;
- hivatalbéli eljárásban a tényállás a határozat meghozatalához szükséges mértékben nem volt tisztázható, és további eljárási cselekménytől sem várható eredmény;
- a hivatalbéli eljárás jogsértést nem tárt fel,
- hivatalbéli eljárás folyamán észleli, hogy az eljárás lefolytatására már az eljárás megindításakor sem volt joghatósága vagy hatásköre, és áttételnek nincs helye.

A hatóság az eljárást *megszüntetheti*, ha az ügyfél a kérelmére indult eljárásban a hiánypótlásra való felhívásnak nem tett eleget, és az erre megállapított határidő meghosszabbítását sem kérte, illetve nyilatkozattételének elmaradása megakadályozta a tényállás tisztázását.

A hatóság az eljárást *felfüggeszti*:

- ha az ügy érdemi eldöntése olyan kérdés előzetes elbírálásától függ, amelyben az eljárás más szerv hatáskörébe tartozik.
- ugyanannak a hatóságnak az adott ügygel szorosan összefüggő más hatósági döntése nélkül megalapozottan nem dönthető el;
- ha a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság a hatóságot új eljárásra kötelezi, és ezzel a bírósági döntéssel szemben perújítási vagy felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő;
- a jogutód kiléte vitás, ennek eldöntéséig a hatóság a folyamatban levő eljárást a kérelmező ügyfél kiesése esetén felfüggeszti.

A hatóság az eljárást *felfüggesztheti* az ügyfél kérelmére egy alkalommal. A felfüggesztés következtében

- minden határidő megszakad, és az eljárás felfüggesztésének megszüntetésekor az ügyintézési határidő kivételével újra kezdődik;
- a felfüggesztés időtartama alatt megtett valamennyi eljárási cselekmény hatálytalan, kivéve azokat, amelyek a felfüggesztési ok megszüntetésére irányulnak;
- a hatóság az eljárás felfüggesztése esetén is dönthet úgy, hogy a folyamatban lévő eljárási cselekményeket és az azok teljesítésére megállapított határidőket az eljárás felfüggesztése nem érinti.

Döntés

Az első fokú eljárás végén a hatóságnak meg kell hoznia az adott ügyben a döntését. A Ket. a döntések különböző fajtáit különbözteti meg: a hatóság az ügy érdemében *határozatot* hoz, az eljárás során felmerült minden más kérdésben *végzést* bocsát ki.

A **határozat** és a **végzés** felépítését tekintve négy nagy részből áll:

- *bevezető rész* (hatóság megnevezése, ügyfél, ellenérdekű ügyfél, ügy tárgya)
- *rendelkező rész* (hatóság döntése, jogorvoslatról szóló tájékoztatás, szakhatósági állásfoglalás)

- lás, költségek viseléséről történő rendelkezés stb.);
- *indokolási rész* (megállapított tényállás, bizonyítékok, döntést megalapozó jogszabályhelyre utalás)
- *záró rész* (döntéshozatal helye, ideje, kiadmányozó)

Egyszerűsített döntést hozhat a hatóság, ha a kérelemnek teljes egészében helyt ad és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél, vagy a döntés az ellenérdekű ügyfél jogát vagy jogos érdekét nem érinti. Az egyszerűsített döntés nem tartalmaz indokolást, és nem tartalmazza a jogorvoslatról szóló tájékoztatást sem.

Speciális döntések: egyezség jóváhagyása, hatósági szerződés.

A közigazgatási hatósági döntést mindig *közölni kell* azzal, akire nézve az valamilyen jogot vagy kötelezettséget állapít meg, illetve azokkal a szervekkel, amelyek tájékoztatását a Ket. előírja, ugyanis a döntés csak abban az esetben tudja kiváltani a hozzá fűzött joghatást, ha azt közölték (ügyfél, akire jogot vagy kötelezettséget állapít meg, szakhatóság).

Hirdetményi kézbesítés alkalmazásának van helye, ha ismeretlen helyen tartózkodik, jogutód nem ismert stb.

Hatósági bizonyítvány, igazolvány, nyilvántartás

Az ügyfél kérelmére a jogszabályban meghatározott esetekben, valamint az egyébként feladatkörébe tartozó eljáráshoz kapcsolódóan a hatóság valamilyen tény, állapot vagy egyéb adat igazolására *hatósági bizonyítványt* ad ki 10 napon belül.

Emellett a hatóság – jogszabályban meghatározott esetben és adattartalommal – az ügyfél adatainak vagy jogainak rendszeres igazolására *hatósági igazolványt* ad ki. A hatósági igazolványt a bejegyzett adatok és jogok igazolására – az ellenkező bizonyításáig – mindenki köteles elfogadni, ezekre nézve az ügyfél más bizonyításra nem kötelezhető.

A hatóság a jogszabályban meghatározott adatokról közhiteles *hatósági nyilvántartást* vezet. A hatósági nyilvántartás közhitelessége alapján az ellenkező bizonyításig vélelmezni kell annak jóhiszeműségét, aki a hatósági nyilvántartásban szereplő adatokban bízva szerez jogot. A hatósági nyilvántartásba való bejegyzésre, valamint az onnan való törlésre irányuló eljárás során a hatóság csak jogszabályban e célra meghatározott bizonyítási eszközt használhat fel. A hatósági nyilvántartásba történő hivatalbóli, mérlegelés nélküli bejegyzésre a határozatra vonatkozó szabályokat nem kell alkalmazni, és a döntés a nyilvántartásba való bejegyzés napján jogerőre emelkedik.

21.4.3. A jogorvoslati rendszer

Jogerő

Az *alaki jogerő* azt jelenti, hogy a döntés államigazgatási úton, azaz fellebbezéssel már nem támadható meg. Az *anyagi jogerő* ezzel szemben azt jelenti, hogy a döntés már bíróság által sem változtatható meg. A Ket. az ún. alaki jogerő szabályait határozza meg. A hatóság *első fokú döntése jogerőssé* válik, ha

- ellene nem fellebbeztek, és a fellebbezési határidő letelt;
- a fellebbezésről lemondtak vagy a fellebbezést visszavonták;
- a fellebbezésnek – ideértve a végzések elleni önálló fellebbezést – nincs helye, vagy
- a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság az elsőfokú hatóság döntését helybenhagyta.

A másodfokú döntés a közléssel válik jogerőssé. *Részjogerőről* beszélhetünk, ha a döntés nem teljes része, hanem annak csak egy része emelkedik jogerőre.

Kijavítás, kiegészítés

Kijavításnak akkor van helye, ha a döntésben név-, szám vagy más elírás, illetve számítási hiba van. *Kiegészítés* alkalmazására akkor kerül sor, ha a döntésből jogszabály által előírt, kötelező tartalmi elem hiányzik, vagy az ügy érdeméhez tartozó kérdésben nem született döntés, a hatóság a döntést kiegészíti.

Fellebbezés

A fellebbezést *15 napon belül* lehet előterjeszteni, annál a hatóságnál, amelyik a döntést hozta írásban vagy szóban (jegyzőkönyv felvétele). A határozatban foglaltakra *halasztó hatálya* van a fellebbezésnek, kivéve, ha életveszéllyel, súlyos kárral fenyeget.

Az első fokú döntést hozó hatóság érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ha

- az elkésett;
- nem jogosulttól származik;
- az önálló fellebbezéssel meg nem támadható végzés ellen irányul;
- indokolási kötelezettségét nem teljesítve nyújtotta be, valamint
- az ügyfél a fellebbezési eljárásért fizetendő illeték- vagy díjfizetési kötelezettségének az első fokú hatóság erre irányuló felhívása ellenére az erre tűzött határidő alatt nem tesz eleget, és költségmentességben sem részesül.

Ha a fellebbezési kérelem vizsgálata során a hatóság (szakhatóság) megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, a döntését módosítja vagy visszavonja. A hatóság nem jogszabálysértő döntését visszavonhatja, illetve a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően módosíthatja azt, de csak akkor, ha a kérelemben foglaltakkal egyetért, és az ügyben nincs ellenérdekű ügyfél.

Amennyiben a fellebbezési kérelem megfelelő, és az első fokú hatóság azt nem kívánja saját hatáskörben módosítani vagy visszavonni, az első fokú döntést hozó hatóság a fellebbezést a fellebbezési határidő leteltétől számított 8, szakhatóság közreműködése esetén 15 napon belül terjeszti fel a fellebbezés elbírálására jogosult, másodfokú hatósághoz. A felterjesztésre abban az esetben nem kerül sor, ha

- a hatóság a megtámadott döntést a fellebbezésben foglaltaknak megfelelően kijavítja, kiegészíti, módosítja, visszavonja;
- a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasítja;
- a fellebbezést a felterjesztést megelőzően visszavonták.

A másodfokú döntést hozó hatóság beszerzi a másodfokú eljárásban kijelölt szakhatóság állásfoglalását. Ha a fellebbezés nem érinti az elsőfokú szakhatóság állásfoglalását, a másodfokú döntést hozó hatóság mellőzi a szakhatóság megkeresését. Ha törvény vagy kormányrendelet a másodfokú eljárásban szakhatóságot nem jelöl ki, a hatóság maga dönt a fellebbezésnek a szakhatósági állásfoglalás ellen irányuló részében is.

A másodfokú hatóság miután megvizsgálta az első fokú döntést és az alapeljárást, különbözőképp *dönthet*:

- Az eredeti első fokú döntést *helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti.*
- A jogszabályban meghatározott esetben a mérlegelési jogkörben hozott első fokú döntésben meghatározott kötelezettségnél súlyosabb kötelezettséget nem állapíthat meg.
- Ha a másodfokú döntés meghozatalához nincs elég adat, az első fokú döntés meghozatalát követően új tény merül fel, egyébként a tényállás további tisztázása szükséges, *a döntést megsemmisíti és az ügyben első fokú döntést hozó hatóságot végzésben új eljárásra utasíthatja, vagy a kiegészítő bizonyítási eljárás lefolytatását maga végzi el, és ennek alapján dönt.*
- Ha megállapítja, hogy az eljárásba további ügyfél bevonása szükséges, *az első fokú döntést végzésben megsemmisíti, és az ügyben első fokú döntést hozó hatóságot új eljárásra utasítja.*

A másodfokú döntést hozó hatóság a fellebbezés elbírálása érdekében megküldött iratokat a döntés meghozatalát követően visszaküldi a döntéssel együtt az első fokú döntést hozó hatósághoz, amely intézkedik a döntés kézbesítése iránt. Ilyenkor a fellebbezési eljárásban született döntést közölni kell a fellebbezővel és azzal, akivel az első fokú döntést közölték.

Bírósági felülvizsgálat

A bírósági felülvizsgálat részletszabályai nem a Ket.-ben, hanem a Polgári Perrendtartásban (Pp.) található. A közigazgatási perekben a közigazgatási és munkaügyi bíróság jár el. Ha más bíróság kizárólagos illetékessége meghatározva nincs, vagy törvény eltérően nem rendelkezik, a bíróság illetékességét – fő szabály szerint – az első fokon eljáró közigazgatási szerv székhelye alapítja meg.

A közigazgatási per indítására jogosult (azaz a per *felperese* lehet):

- az ügyfél;
- a kifejezetten rá vonatkozó rendelkezés tekintetében az eljárás egyéb résztvevője;
- a közigazgatási jog szabályai szerint jogok illethetnek és kötelezettségek terhelhetnek, továbbá az a közigazgatási szerv is, amelynek egyébként nincs perbeli jogképessége.
- az ügyész akkor kérheti a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát, ha a határozat az ügyészségről szóló törvény szerinti ügyészi felhívásban a törvénysértés orvoslására megállapított határidő elteltét követően sem felel meg a jogszabályok rendelkezéseinek.

A keresetlevelet jogszabálysértésre hivatkozással az első fokú közigazgatási határozatot hozó szervnél a felülvizsgálni kért határozat vagy végzés közlésétől számított 30 napon belül kell benyújtani vagy ajánlott küldeményként postára adni.

A per alperese az a közigazgatási szerv, amely a megtámadott döntést meghozta. A bíróság a pert fő szabály szerint tárgyaláson kívül bírálja el, de tárgyalás tartását bármelyik fél kérheti.

A bíróság – az ügy érdemére ki nem ható eljárási szabály megsértésének kivételével – a jogszabálysértő közigazgatási határozatot

- hatályon kívül helyezi, és szükség esetén a közigazgatási határozatot hozó szervet új eljárásra kötelezi;
- megváltoztathatja (de csak a Pp. 339. §-ában taxatívén felsorolt esetekben);
- hatályon kívül helyezi, és a határozatot hozó szervet új eljárásra kötelezi, ha más jogalapon álló határozat meghozatalát látja indokoltnak.

A hatóságot köti a bíróság határozata új eljárás során. A bíróság ítélete ellen fellebbezésnek fő szabály szerint nincs helye, kivéve, ha a közigazgatási pert olyan első fokú határozat bírósági felülvizsgálata iránt indították, amely ellen közigazgatási úton nincs helye fellebbezésnek, és e határozatot a bíróság törvény alapján megváltoztathatja. (pl. kisajátítás). Kivételesen rendkívüli perorvoslatra van lehetőség a Kúria előtt, felülvizsgálati eljárás keretében.

Újrafelvételi kérelem

Speciális jogorvoslati eljárás, ugyanis *a határozat jogerőre emelkedését követően* az ügyfél tudomására olyan lényeges tény, adat vagy bizonyíték jut, amely a határozat meghozatala előtt már megvolt, és ha ismert lett volna a tényállás tisztázása során, akkor az ügyfélre nézve kedvezőbb döntés született volna, az ügyfél kezdeményezheti az eljárás ismételt lefolytatását, vagyis újrafelvételét.

Az újrafelvételi eljárást megindítani alapjául szolgáló ténynek, adatnak vagy bizonyítéknak az ügyfél tudomására jutásától számított 15 napon belül, de legfeljebb a határozat jogerőre emelkedésétől számított 6 hónapon belül.

Az újrafelvételi kérelmet az elsőfokú hatóság bírálja el. Az újrafelvételi eljárásban a hatóság a jogerős határozatot módosíthatja, visszavonhatja, vagy az utóbb ismertté vált tényállásnak megfelelő új döntést hozhat. E döntést közölni kell azzal, akivel a jogerős döntést közölték, és ellene jogorvoslatnak az általános szabályok szerint van helye.

Ha hatóság az újrafelvételi kérelemnek helyt ad, az ügyfelet olyan eljárásjogi helyzetbe kell hozni, mint amilyenben akkor lenne, ha már a korábbi határozat meghozatalakor ismerte volna az újrafelvételi eljárás alapjául szolgáló tény, adatot vagy bizonyítékot. Az újrafelvételi kérelem alapján hozott döntésnek nem akadálya a jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogok sérelme.

Eljárás az Alkotmánybíróság határozata alapján

Az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontja alapján *alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz fordulhat az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet, ha az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be*, és jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

A Ket. szerint amennyiben az ügyfelek között létrejött egyezséget jóváhagyó határozat meghozatala során alkalmazott alaptörvény-ellenes jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés ellen az ügyfél alkotmányjogi panaszt nyújt be, és ez alapján az Alkotmánybíróság a jogszabályt, illetve jogszabályi rendelkezést megsemmisíti, de az Alkotmánybíróság nem mondja ki a megsemmisített jogszabálynak vagy jogszabályi rendelkezésnek az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben való alkalmazhatóságát, az ügyfél az alkotmánybírósági határozat kézbesítésétől számított harminc napon belül kérelmet nyújthat be az egyezséget jóváhagyó hatósághoz a határozat módosítása, illetve visszavonása iránt.

Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján csak valamely jogszabályi rendelkezés lehetséges értelmezését nyilvánítja alaptörvény-ellenessé, az ügyfél az alkotmánybírósági határozat kézbesítésétől számított harminc napon belül kérelmet nyújthat be az egyezséget jóváhagyó hatósághoz a határozat módosítása, illetve visszavonása iránt.

Saját döntés felülvizsgálata saját hatáskörben

A döntés módosítására vagy visszavonására abban az esetben kerülhet sor, amennyiben a hatóság megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, és döntését a fellebbezés elbírálására jogosult hatóság, a felügyeleti szerv vagy – a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság még nem bírálta el, a döntését módosítja vagy visszavonja.

A döntést ilyenkor közölni kell azzal, akivel a módosított vagy visszavont döntést közölték.

A döntés módosításának, visszavonásának korlátai:

- egyszer kerülhet rá sor (kivételt képez ez alól az Alkotmánybíróság határozata vagy az ügyészi felhívás alapján indított eljárás)
- a döntés közlésétől számított 1 éven belül kerülhet rá sor
- speciális határidő: ha a döntés bírósági felülvizsgálata van folyamatban, a hatóság az érdemi ellenkérelem előterjesztéséig vonhatja vissza a döntését.
- nem sérthet jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogokat, kivéve
  - a hatósági nyilvántartásba, illetve
  - a hatósági igazolványba felvett téves bejegyzés;
  - az állampolgársági bizonyítvány ténymegállapítása esetében.

Felügyeleti eljárás

Ha a felettes szerv megállapítja, hogy a hatóság döntése jogszabályt sért:

- megváltoztatja vagy megsemmisíti az első fokú döntést, vagy
- szükség esetén a felügyeleti szerv a jogszabálysértő döntést végzésben megsemmisíti, és új eljárásra utasítja az ügyben eljáró hatóságot. Ebben az esetben a felügyeleti eljárásban intézkedni kell a döntéssel, illetve az annak alapján történt teljesítéssel vagy végrehajtással kialakult helyzet rendezéséről és a szükségtelenül okozott költség megtérítéséről.

A felügyeleti eljárásban keletkezett döntést ilyenkor is közölni kell azzal, akivel a jogszabálysértő döntést is közölték. Nincs helye azonban a döntés megváltoztatásának és megsemmisítésének, ha

- azt a közigazgatási ügyekben eljáró bíróság érdemben elbírálta;
- semmisségi ok esetén a semmisségi igény érvényesítésére nyitva álló idő eltelt;
- semmisségi ok hiányában az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogát sértené;
- kötelezettséget (joghátrányt) megállapító döntés jogerőre emelkedésétől, vagy ha az hosszabb, a teljesítési határidő utolsó napjától számított öt év eltelt;
- azt jogszabály kizárja vagy feltételhez köti, és a feltétel nem áll fenn.

A jogszabálysértő döntés megsemmisítése vagy megváltoztatása esetén a felügyeleti eljárásban intézkedni kell a döntéssel, illetve annak alapján történt teljesítésével vagy végrehajtással kialakult helyzet rendezéséről és a szükségszerűen okozott költség megtérítéséről.

Ügyészi fellépés

Az ügyészi eszközöknek, intézkedéseknek az ügyészségről szóló 2011. évi CLIII. törvény különböző típusait ismeri:

- A törvénysértésnek nem minősülő hiányosságra és az olyan, csekély jelentőségű törvénysértésre, amely fellépést nem tesz indokolttá, az ügyész *jelzésben* hívja fel az illetékes szerv vezetőjének figyelmét. Ha az ügyész ezt kéri, az illetékes szerv vezetője a jelzéssel kapcsolatos álláspontjáról az ügyészt harminc napon belül értesíti.
  - Ha törvény másképp nem rendelkezik, az ügyész a közigazgatási hatósági döntés érdemére kiható törvénysértés esetén a jogerőre emelkedéstől vagy a végrehajtás elrendelésétől számított legfeljebb egy éven belül, kötelezettséget megállapító, jogot elvonó vagy korlátozó döntés esetén a végrehajtáshoz való jog elévüléséig, illetve követelés biztosítását vagy dolog zárlatát elrendelő döntéssel szemben mindaddig, amíg ez az állapot fennáll, *felhívással* él a törvénysértés megszüntetése érdekében. Az ügyész a felhívásban indítványozhatja a törvénysértő döntés végrehajtásának felfüggesztését. A felhívás címzettje a végrehajtást a döntéséig köteles azonnal felfüggeszteni, és erről az ügyészt egyidejűleg tájékoztatni. Az ügyész a felhívását az ügyben eljáró szerv felügyeleti szervéhez nyújtja be. Ha a döntést hozó szervnek nincs felügyeleti szerve, vagy felügyeleti szerve a Kormány, vagy ha az ügyben felügyeleti intézkedés jogszabály alapján kizárt, a felhívást az ügyész a döntést hozó szervhez nyújtja be.

A felhívás eredménytelensége esetén az ügyész az alapügyben hozott jogerős döntést megtámadhatja bíróság előtt.

Semmisség

A jogorvoslati rendszeren kívül még meg kell említeni a semmisséget, amelyről akkor beszélhetünk, ha olya súlyos jogszabálysértés történt, amelyeket nem lehet másként orvosolni, csak úgy, hogy a döntést az arra jogosult megsemmisíti. Erre való figyelemmel a Ket. taxatív felsorolja az ún. *semmisségi okokat*, amelyek fennállása esetén a döntést meg kell semmisíteni.

A döntést meg kell semmisíteni, ha

- a magyar hatóság joghatósága az Európai Unió általános hatályú, közvetlenül alkalmazandó kötelező jogi aktusa, nemzetközi szerződés vagy törvény rendelkezése alapján kizárt;
- az ügy nem tartozik az eljáró hatóság hatáskörébe vagy illetékességébe, kivéve: ideiglenes in-

- tézkedés;
- a határozatot a szakhatóság megkeresése nélkül vagy a szakhatóság jogszabályon alapuló állásfoglalásának figyelmen kívül hagyásával hozták meg;
  - a közigazgatási döntés tartalmát bűncselekmény befolyásolta, feltéve, hogy a bűncselekmény elkövetését jogerős ítélet megállapította, vagy ilyen ítélet meghozatalát nem a bizonyítottság hiánya zárja ki, – ilyenkor a döntés időkorlátozás nélkül megsemmisíthető, ha az jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogot nem érint;
  - a döntést hozó testületi szerv nem volt határozatképes, vagy nem volt meg a döntéshez szükséges szavazati arány;
  - res iudicata (ítélt dolog, azaz már jogerős döntés született ugyanazon ténybeli és jogi alapból) ellenére, vagy a közigazgatási bíróság döntésének figyelembevétele nélkül született döntés;
  - törvény valamely meghatározott forma mellőzését, illetve valamely súlyos eljárási jogszabály-sértést is semmisségi okká minősíthet.

Nagyon fontos szabály, hogy a fenti *semmisségi ok* valamelyikének fennállta esetén sem semmisíthető meg a döntés, ha

- az az ügyfél jóhiszeműen szerzett és gyakorolt jogát sértené, és a döntés jogerőre emelkedése óta 3 év eltelt;
- a kötelezettséget (joghátrányt) megállapító döntés jogerőre emelkedésétől, vagy ha az hosszabb, a teljesítési határidő utolsó napjától, a folyamatos kötelezettséget megállapító döntés esetén az utolsó teljesítéstől számított 5 év eltelt.

21.4.4. A vízügyi hatósági jogkörben eljáró szervek

A vízgazdálkodásról szóló törvényben (Vgtv.), valamint az e rendeletben meghatározott, a vízgazdálkodással összefüggő **első fokú vízügyi hatósági jogkört** a területi vízügyi hatóság (a továbbiakban: vízügyi hatóság), a **másodfokú vízügyi hatósági jogkört** az Országos Vízügyi Hatóság gyakorolja.

A helyi vízgazdálkodási hatósági jogkört első fokon a települési **önkormányzat jegyzője**, valamint a 25. § (2) bekezdésében foglaltak fennállása esetén a **járási hivatal, másodfokon a fővárosi és megyei kormányhivatal** gyakorolja.

A vízügyi hatósági eljárásban a vizimunkával, vízhasználattal vagy vizilétesítménnyel érintett **ingatlan tulajdonosa, vagyonkezelője**, továbbá az **építető** – a közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól szóló törvényben az ügyféli jogállásra meghatározott előírások teljesülésének külön vizsgálata nélkül – **ügyfélnek** minősül. Ha a vizimunka, vízhasználat vagy vizilétesítmény állami tulajdonban lévő vizeket (felszíni vizeket, felszín alatti vizeket, a felszín alatti vizek természetes víztartó képződményeit), medret vagy vizilétesítményt érint, a működési területével érintett vízügyi igazgatóság a vízügyi hatósági eljárásban ügyfélnek minősül.

A települési önkormányzat jegyzőjének hatósági engedélye szükséges:

- az 500 m³/év mennyiséget nem meghaladó és kizárólag házi, kommunális szennyvíz elszikkasztását szolgáló létesítmény megépítéséhez, használatbavételéhez, átalakításához és megszüntetéséhez; (szennyvíz elszikkasztását szolgáló létesítmény).
- olyan kút létesítéséhez, használatbavételéhez és megszüntetéséhez, amely a létesítő házi vízigényének 500 m³/év mennyiségig terjedő kielégítését szolgálja, valamint – parti szűrűsű és a karszt- vagy rétegvíz készlet igénybevétele, érintése nélkül – kizárólag a talajvíz felhasználásával működik. (talajvízkút).

A kiadott engedélyekről az eljáró hatóság nyilvántartást vezet.

A jegyző dönt:

- a települések belterületén a vizek természetes áramlásának, lefolyásának önkényes megváltoztatása folytán a szomszédos ingatlanok tulajdonosai között felmerült vitában – a vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó vizimunkák megvalósításától eltekintve – a természetes lefolyás biztosításáról vagy az eredeti állapot helyreállításáról;
- a közműves ivóvízellátással és szennyvízelvezetéssel (vízi közszolgáltatással) kapcsolatos eljárásban a szolgáltatót és a fogyasztót érintő jogokról és kötelezettségekről.

A járási hivatal dönt a vízitársulat hiányában a helyi közcélú vizilétesítmények, illetve közcélú vizimunkák költségeinek – külön jogszabály rendelkezései szerint – az érdekeltekre történő kivetéséről.

21.5. A VÍZJOGI ENGEDÉLYEZÉSI ELJÁRÁS

21.5.1. A vízjogi engedélyezés általános szabályai

A bejelentéshez kötött tevékenységektől eltekintve vízjogi engedély szükséges

- a vizimunka elvégzéséhez, illetve vizilétesítmény megépítéséhez, átalakításához és megszüntetéséhez (*létesítési engedély*), továbbá annak
- használatbavételéhez, üzemeltetéséhez, valamint minden vízhasználathoz (*üzemeltetési engedély*)

Elvi vízjogi engedély kérhető a vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó vízhasználat, vizimunka és vizilétesítmény műszaki tervezéséhez.

Vízjogi engedélyt a hatóság az előírt feltételek megléte esetén **csak abban az esetben adhat ki**, ha a vizilétesítmény, a vizimunka, illetve a vízhasználat:

- nem veszélyezteti a vízkészlet védelméhez fűződő érdekeket;
- megfelel a vizimunkára, a vizilétesítmények, víziközművek megvalósítására, átépítésére és megszüntetésére, valamint üzemeltetésére és a vízhasználatok gyakorlására kiadott vízgazdálkodási, műszaki és biztonsági szabályoknak, a vízháztartás, vízminőség, felszín alatti és felszíni vizek védelmével összefüggő egyéb szabályozásnak;
- megfelel a külön jogszabályban foglalt előírásoknak.

Új vízjogi engedély csak abban az esetben adható ki, ha az engedélyesek számára az engedélyben meghatározott vízmennyiség biztosítható.

A vízjogi engedélyt (ideértve az elvi engedélyt is) – a külön jogszabályban meghatározott feltételek, továbbá események bekövetkezése esetén – **hivatalból vagy kérelemre a hatóság módosíthatja, szüneteltetheti és vissza is vonhatja**.

Ha a vízjogi engedély módosítását, szüneteltetését, visszavonását megalapozó eseményt tevékenység vagy mulasztás idézte elő, az engedélyest az ebből eredő károkért az köteles kártalanítani, akinek tevékenysége vagy mulasztása miatt vált szükségessé a hatósági intézkedés. A hivatalból megtett intézkedésekből keletkezett károkért nem jár kártalanítás, ha az intézkedéseket indokolja:

- a közérdek, különösen a vízgazdálkodási, a közegészségügyi, a környezet- és természetvédelmi érdek,
- a vizek mennyiségének és minőségének természetes vagy egyéb elháríthatatlan okokból történő megváltozása,
- az engedélyes jogszabályban meghatározott kötelezettség teljesítésének elmulasztása vagy jogszabályi kötelezettség megszegése.

A vízügyi hatóság által lefolytatott egyes közigazgatási eljárásokért (ideértve a szakhatósági eljárásokat, az igazgatási jellegű szolgáltatásokat, továbbá a bejelentéseket) igazgatási szolgáltatási **díjat kell fizetni**, kivéve a vízügyi igazgatási szerveket.

A vízügyi hatóság az általa engedélyezett vizimunkákról, vizilétesítményekről és a vízhasználatokról **vízikönyvet**, a vízkészletről pedig **nyilvántartást** vezet.

A vízügyi hatóság jogosult – a természeti és a környezeti veszélyeztetettség megelőzése (így a nagyvízi meder vízszállító képességének megőrzése, az árvizek levezetésének biztosítása) érdekében – **a nagyvízi mederben telekalakítási, illetőleg építési tilalmat elrendelni**.

A környezetvédelmi és vízügyi hatósági eljárás során felmerülő egyéb eljárási költségekről szóló 72/2007. (IV. 17.) Korm. rendelet a mintavételi, laboratóriumi, illetve az egyéb műszeres vizsgálatok költségének mértékét és megfizetésének a módját tartalmazza.

21.5.2. Az elvi vízjogi engedély

A vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó tevékenység **tervezését megelőzően** elvi vízjogi engedély kérhető, amely az építető által a tervbe vett vízgazdálkodási cél megvalósításának általános műszaki megoldási lehetőségeit, feltételeit határozza meg, de vizimunka elvégzésére, vizilétesítmény megépítésére, illetőleg vízhasználat gyakorlására nem jogosít. Kérelmező lehet:

- a tulajdonos,
- az építető vagy
- a vagyonkezelő,
- az előbbiek megbízásából a tervező.

A kérelemhez a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről szóló 18/1996. (VI. 16.) KHVM rendelet szerinti mellékleteket kell csatolni.

- a tervezett *műszaki megoldás ismertetését*, (18/1996. KHVM rendelet 1. sz. melléklet);
- ha a tervezett vízimunka, a vizilétesítmény megépítése vagy a vízhasználat a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról szóló 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet 2. mellékletében szerepel, azonban a tevékenység vagy létesítmény a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Khvr.) 3. számú mellékletében meghatározott küszöbértéket nem éri el, vagy a tevékenységre vagy létesítményre a Khvr.-ben megállapított feltétel nem teljesül, a Khvr.-ben meghatározott, *a környezeti hatások jelentőségének vizsgálatára szolgáló adatlapot*;
- a megbízás alapján eljáró tervező esetén a megbízás másolatát vagy az arról szóló igazolást kell csatolni.

A kérelem elbírálása során vizsgálni és a határozatban rögzíteni kell különösen:

- a vízgazdálkodási cél megvalósítására leginkább alkalmas általános műszaki megoldást vagy megoldásokat és azok feltételeit;
- a vízbeszerzés, vízhasználat és a vízvezetés lehetséges helyét, módját, ezek esetleges változatait, az átlagos vagy szélső értékek meghatározásával a kivehető (felhasználható) víz mennyiségét, továbbá a használt, elvezetett víz (szennyvíz) mennyiségének és minőségének határértékeit;
- a tervezés és a megvalósítás környezet- és természetvédelmi követelményeit;
- azoknak a jogszabályoknak, jogszabállyal kötelezővé tett szabványoknak a megjelölését, amelyeket a tervezés során a megvalósításnál vagy a vízhasználat gyakorlásánál figyelembe kell venni.

Az elvi vízjogi engedély – ha a döntés alapját képező körülmények és a jogszabályok időközben nem változtak – *a hatálya alatt köti a vízügyi hatóságot a vízjogi létesítési engedélyezési eljárás során hozott döntésnél*, az abban foglalt vízgazdálkodási előírások és feltételek tekintetében.

Az elvi vízjogi engedélyben meghatározott vízmennyiséget, illetőleg a befogadóba elvezethető víz mennyiségét és minőségét – az engedély hatálya alatt – *bejegyzett igényként (lekötött vízkészletként) kell nyilvántartani*, és ezt a későbbi vízjogi engedélyek kiadásánál a vízkészletekkel való gazdálkodásnál figyelembe kell venni.

Az elvi vízjogi engedély az abban meghatározott vízimunka vagy vizilétesítmény vízjogi létesítési engedélyének jogerőre emelkedéséig, de legfeljebb az elvi vízjogi engedély jogerőre emelkedésétől számított *1 évig hatályos*, amely egy esetben, legfeljebb egy évvel meghosszabbítható, ha a kiadásának alapjául szolgáló körülmények (feltételek) változatlanok.

Ha az építető az elvi vízjogi engedélyben meghatározott vízgazdálkodási cél megvalósításától eláll, az erre irányuló döntését 15 napon belül köteles bejelenteni a vízügyi hatóságnak. Ennek elmulasztása esetén megszűnik a vízügyi hatóságot terhelő – kötelezettség.

21.5.3. A vízjogi létesítési engedély

A vízimunka elvégzéséhez, vizilétesítmény megépítéséhez (átalakításához, megszüntetéséhez) szükséges vízjogi létesítési engedélyt az építető, a tulajdonos vagy a vagyongekezelő köteles megszerezni.

A kérelemhez a 18/1996. KHVM rendeletben meghatározott mellékleteket, az engedélyezési terveket (tervdokumentációt) kell csatolni.

Ha a vízjogi engedély tárgyát képező vizilétesítménnyel, vízimunkával érintett ingatlan nem áll az építető tulajdonában vagy vagyongekezelésében, amennyiben a kérelem teljesítésének egyéb feltételei fennállnak, az engedély csak az ingatlan tulajdonosának, állami tulajdon esetén vagyongekezelőjének – a tervezett vizilétesítmény tulajdonosát is megjelölő – hozzájárulásával adható ki. Nem szükséges a hozzájárulása, ha a közcélú vizilétesítmény elhelyezéséhez a vízügyi hatóság vízvezetési szolgáltatást alapított, vagy ha a létesítmény országos közút víztelenítését szolgálja

A kérelem *elbírálása* során vizsgálni kell azt, hogy a tervezett vízimunka, a vizilétesítmény – tekintettel az annak gyakorlásával, illetve elhelyezésével érintett és vízgazdálkodási szempontból összefüggő térségre – mennyiben felel meg a vízjogi engedély megadására vonatkozó feltételeknek.

Vízkészlet hasznosítására vízjogi létesítési engedély csak akkor adható, ha ezzel egyidejűleg a hasznosítással összefüggésben keletkezett szennyvíz, továbbá a csapadékvíz összegyűjtéséről, elvezetéséről, kezeléséről és a környezetvédelmi előírásoknak megfelelő elhelyezéséről is gondoskodtak, illetve az erre vonatkozó műszaki megoldás a kérelem és a kiadott létesítési engedély részét képezi, továbbá, ha a kérelemben foglaltak kielégítik a határértékekre vonatkozó előírásokat.

A határozatban kell rendelkezni a *próbaüzemeltetésről*.

A létesítési engedély – a vízgazdálkodási szempontokra figyelemmel – az abban meghatározott ideig hatályos. A hatály az engedély módosítására vonatkozó szabályok szerint *meghosszabbítható*.

Ha a vízjogi létesítési engedély időbeli hatályának meghosszabbítására irányuló kérelem *közműveket érint* és a műszaki tervdokumentáció tartalma változatlan, a közmű kezelője (üzemeltetője) tizenöt napon belül adja meg nyilatkozatát, illetve hozzájárulását. Ha a közmű kezelője (üzemeltetője) a megkeresés beérkezésétől számított 15 napon belül nem nyilatkozik, a közmű kezelőjének (üzemeltetőjének) nyilatkozatát a megkeresésben foglalt tartalommal megadottnak kell tekinteni.

A vízjogi létesítési engedély az abban meghatározott jogok gyakorlása és kötelezettségek teljesítése mellett *feljogosít az engedélyben meghatározott vizimunka elvégzésére, vizilétesítmény megépítésére*, de a vízhasználat gyakorlásához, illetve a vizilétesítmény használatbavételéhez, üzemeltetéséhez szükséges vízjogi üzemeltetési engedély, vagy a jogszabály szerint szükséges egyéb hatósági engedély megszerzésének kötelezettsége alól nem mentesít.

21.5.2. A vízjogi üzemeltetési engedély

Vízhasználat gyakorlásához, vizilétesítmény használatbavételéhez (a továbbiakban: üzemeltetéshez) szükséges vízjogi üzemeltetési engedélyt annak kell kérni, aki a vízhasználat vagy a létesítmény üzemeltetésével járó – a jogszabályokban és a hatósági előírásokban meghatározott – jogokat és kötelezettségeket közvetlenül gyakorolja, illetve teljesíti.

A kérelemhez a 18/1996. KHVM rendeletben meghatározott mellékleteket, kell csatolni.

Ha az engedély iránti kérelmet benyújtó építető, a tulajdonos vagy a vagyonkezelő személye nem azonos az üzemeltető személyével, a vízügyi hatóság az üzemeltetés jogcímét, annak személyi és tárgyi feltételeit megvizsgálja.

A vízjogi üzemeltetési engedélyezési eljárásban vizsgálni kell különösen:

- a vízjogi létesítési engedélyben, az engedélyezési tervdokumentációban foglaltak teljesítését;
- a próbaüzemeltetés eredményét, illetve az erre vonatkozó adatokat;
- víziközművek esetén az üzemeltetési szabályzatot és a víziközmű üzemeltetésével összefüggő jogszabályban meghatározott egyéb követelményeket;
- a vízhasználatra külön jogszabályban meghatározott előírások megtartására vonatkozó adatokat;
- felszín alatti vízkészletekre települt vizilétesítmény esetén a külön jogszabályban meghatározott műszaki dokumentációt.

Az eljárás tárgyától és a létesítmény jellegétől függően a vízjogi üzemeltetési engedélyben rendelkezni kell, különösen:

- az engedélyezett vizilétesítményről és a vízhasználatról, ideértve mindazokat a vízgazdálkodási, vízvédelmi adatokat, amelyek a létesítmények üzemeltetését, a vízhasználat gyakorlását jellemzik, valamint a tevékenység gyakorlása során végzendő önellenőrzés feltételeit;
- a jogszabály alapján megállapítható üzemeltetéssel összefüggő feltételekről, jogokról és kötelezettségekről;
- ha a létesítési és üzemeltetési engedély jogosultjának személye nem azonos, az üzemeltetés jogcíméről, figyelemmel a vizilétesítmény vízgazdálkodási rendeltetésére és tulajdonára;
- az engedély hatályáról.

A vízügyi hatóság az engedély hatályának megállapítása során különösen a létesítmény vízgazdálkodási rendeltetését, műszaki jellemzőit, az üzemeltetéssel összefüggő szakhatósági állásfoglalásokban meghatározott és engedélyben előírt egyéb feltételeket értékeli és veszi figyelembe. Az engedély hatálya kérelemre vagy hivatalból módosítható.

A vizek kártétel nélküli levezetése érdekében szükséges üzemeltetési, fenntartási, helyreállítási, illetve kármegelőzési munka elvégzésére jogosító vízjogi engedély a védett természeti területnek nem minősülő Natura 2000 területen lévő nagyvízi mederben, parti sávon, vízjárta, valamint fakadó vizek által veszélyeztetett területen 5 évre adható a Natura 2000 terület jelölésének alapjául szolgáló fajok, illetve élőhelytípusok természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatások vizsgálatát követően. Az eljárás során a vízügyi hatóság kikéri a természetvédelmi kezelésért felelős szerv véleményét. Az engedélyben rendelkezni kell

- az üzemeltetési, fenntartási, helyreállítási, illetve kármegelőzési tevékenységekkel összefüggő jogokról és kötelezettségekről,
- az üzemeltetési, fenntartási, helyreállítási, illetve kármegelőzési munka elvégzésének feltételeiről, különös tekintettel a Natura 2000 terület fenntartási céljaira, valamint
- az engedély területi és időbeli hatályáról.

Az Európai Unió által létrehozott Natura 2000 területek egy olyan összefüggő európai ökológiai hálózat, amely a közösségi jelentőségű természetes élőhelytípusok, vadon élő állat- és növényfajok védelmén keresztül biztosítja a biológiai sokféleség megővését és hozzájárul kedvező természetvédelmi helyzetük fenntartásához, illetve helyreállításához. Olyan zöld infrastruktúra, mely biztosítja Európa természetes élőhelyeinek ökoszisztéma szolgáltatásait, valamint jó állapotban való megőrzöttségét. A Natura 2000 hálózat alapja az 1979-es madárvédelmi irányelv (*Birds Directive*), illetve az azt 2009-ben felváltó kodifikált változat, valamint az 1992-es élőhelyvédelmi irányelv (*Habitats Directive*). A teljes hálózat Európa szárazföldi területeinek mintegy 18%-át fedi le.

Magyarország az Európai Unióhoz történő csatlakozással fokozatosan harmonizálja jogrendjét a közösségi irányelvekhez. A Natura 2000 területek kijelölésére a kormány 2004-ben alkotott rendeletet [275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet]. A területeket a 14/2010 KvVM rendelet sorolja föl, amely a mellékletekben részletes térképeket is tartalmaz. A nemzeti jogszabályok által korábban is védett területek mind a részei lettek az ökológiai hálózatnak. Az újonnan kijelölt területekkel együtt Magyarország területének közel 21%-át fedi le az új típusú védelem. Ezek közé tartoznak hagyományosan mezőgazdasági művelés alatt álló földek, legelők, de természetesen erdők is. A szabályozás célja a hasznosítás és a természetvédelem érdekeinek összehangolása.

A vízjogi üzemeltetési engedély – az engedélyben meghatározott feltételekkel és az üzemeltetéshez kapcsolódó jogszabályokban hatósági előírásokban meghatározott kötelezettségek mellett – *feljogosít a vizilétesítmény használatbavételére és az engedély érvényességi ideje alatt annak üzemeltetésére.*

Ha a Vgtv.-ben meghatározott közfeladatokkal összefüggő és külön a vízjogi engedély alapján végezhető vizimunka, vízhasználat vagy a vizilétesítmény üzemeltetése a közérdek mértékét meghaladó, illetőleg a közfeladatok körébe nem tartozó vizimunkák elvégzését teszi szükségessé, a vízjogi engedélyben meghatározott jog csak az ezzel összefüggő külön jogszabályban meghatározott megállapodás (szerződés) szerint gyakorolható.

Az üzemeltetésre jogosító vízjogi engedélyeket *ellenőrzés során felül kell vizsgálni.* A felülvizsgálat eredményétől függően az engedély hivatalból visszavonható vagy a módosítható.

21.6. A VÍZÜGYI FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG

A vízügyi hatóság a vizilétesítményeket és vízhasználatokat a vízjogi üzemeltetési engedélyezési eljárás, valamint az ellenőrzés során a létesítmény jellegére és a térség vízgazdálkodásában betöltött szerepére figyelemmel, I-IV-ig terjedő felügyeleti kategóriába sorolja.

- az I. kategória – a kiemelkedően fontos létesítmények,
- a II. kategória – nagyobb térséget érintően jelentős létesítmények,
- a III. kategória – helyi jelentőségű létesítmények,
- a IV. kategória – kisebb jelentőségű létesítmények

A kategóriák *megállapításánál figyelembe* kell venni különösen:

- a vizilétesítményeknek a vizek hasznosítását – vagy kártételeik elhárítását – szolgáló szerepét, jelentőségét, tekintettel a vízgazdálkodási szempontból egységet alkotó térségekre és az egyéb területi adottságokra;
- a létesítmény környezetének meglévő, illetve a vízgazdálkodási vagy egyéb – tervezett fejlesztést is érintő – adottságait, lehetőségeit.

A vízügyi hatóság az ellenőrzést az alábbiak szerint látja el:

- a I. kategóriába tartozó létesítményeknél évenként,
- a II. kategóriába tartozó létesítményeknél kétévenként,
- a III. kategóriába tartozó létesítményeknél ötévenként,
- a IV. kategóriába tartozó létesítményeknél esetenként (szűrőpróbaszerűen, illetve megkeresés vagy bejelentés alapján) végzi.

A vízügyi hatóság *módosíthatja a létesítmény besorolását.*

A vízügyi hatóság az ellenőrzés során

- szakmai, módszertani útmutatást és tanácsot ad,
- lehetőséget biztosít az engedélyesnek arra, hogy – az azonnali intézkedést igénylő eseteket kivéve – a vízgazdálkodási cél, illetőleg követelmény önkéntes jogkövetés útján teljesüljön.

Ha a vízügyi hatóság ellenőrzése során megállapítja, hogy *a jogellenes vizimunka, vízhasználat, vizilétesítmény kizárólagos állami tulajdonban lévő vízkészletet* (felszíni vizeket, felszín alatti vizeket, a felszín alatti vizek természetes víztartó képződményeit), *medret vagy vizilétesítményt érint*, akkor a működési területével érintett *vízügyi igazgatóságot*, mint a vízügyi hatósági eljárásban ügyfélnek minősülő szervezetet az ellenőrzés során feltárt jogellenes tevékenységről és intézkedéséről a vízügyi

hatóság *értesíti*. Ha a vízügyi hatóság az ellenőrzés eredményeként határozatot hoz, azt a vízügyi igazgatóságnak megküldi.

A hatósági engedély nélkül vagy attól eltérően gyakorolt vízhasználat, megvalósított vizimunka, illetve megépített vizilétesítmény esetén az ellenőrzést követő intézkedéseket a vízügyi hatóság az ellenőrzés befejezését követően, a jogellenes állapot szakmai megítélésétől is függően haladéktalanul, de legkésőbb az ellenőrzés befejezésétől számított *2 hónapon* belül köteles megtenni.

A vízügyi felügyeleti ellenőrzéseket a vízügyi hatóság *ellenőrzési terv* alapján végzi. Az ellenőrzési tervnek tartalmaznia kell:

- a vizimunkák, vizilétesítmények, vízhasználatok vizikönyvi nyilvántartási számát, valamint az e rendelet szerint meghatározott felügyeleti kategóriát,
- az ellenőrzés tervezett időpontját negyedévenkénti bontásban,
- a korábbi ellenőrzési terv teljesítésének értékelését, valamint az erre alapozható, tervezett és kiemelt ellenőrzési szempontokat, ideértve az esetleges utó- és célvizsgálatokat.

21.7. A VÍZGAZDÁLKODÁSI (VIZIKÖNYVI) NYILVÁNTARTÁS

A vízügyi hatóság vizikönyvi nyilvántartása a valóságos állapotnak megfelelően tartalmazza és tanúsítja a vizimunkákra, a vizilétesítményekre és vízhasználatokra vonatkozó műszaki alapadatokat, továbbá az ezek gyakorlásához kapcsolódó jogokat és jogi szempontból jelentős tényeket.

A vizikönyvet mindazok, akik érdekeltségüket valószínűsítik, megtekinthetik, arról költségtérítés ellenében másolatot készíthetnek.

A vízgazdálkodás hazai feladatai és a nemzetközi egyezményeken alapuló kötelezettségek teljesítése, a vízkészletek mennyiségi és minőségi számbavétele, a vízgazdálkodási, valamint a vízkészletgazdálkodási döntések korszerű informatikai alapokra helyezése érdekében vízgazdálkodási nyilvántartást kell vezetni.

A nyilvántartás *tárgya*:

- a vizek, ezek medrei és egyéb természetes víztartó képződményei,
- az ezekhez kapcsolódó vízkészletek és vízhasználatok mennyiségi és minőségi adatai,
- a vizilétesítmények.

A nyilvántartásnak *tartalmaznia kell* a vizekkel és a vizilétesítményekkel kapcsolatos valamennyi vízügyi-műszaki, gazdasági és jogi szempontból jelentős tény, továbbá a vízkészlet-gazdálkodási döntésekhez szükséges – vízügyi igazgatásban keletkezett – összes adatot.

A vízgazdálkodási nyilvántartás *alapja* a vizilétesítményekre, vízhasználatokra vagy vizimunkákra vonatkozó vízjogi engedély, illetve az engedély tárgyával összefüggő, tervdokumentáció, a vízügyi szakfeladatok ellátását szolgáló és annak keretében vízgazdálkodási adatgyűjtések és feldolgozások adatai, valamint a kötelezően előírt statisztikai adatszolgáltatás.

A vízgazdálkodási nyilvántartás összekötő elemeként – a vizek és a vizilétesítmények (a továbbiakban együtt: vízgazdálkodási objektumok) egyértelmű azonosításához – ki kell alakítani az országosan egységes vízgazdálkodási objektumazonosítási rendszert, mely figyelembe veszi a térségi, szakterületi és nemzetközi kapcsolódásokat, valamint az ágazati szabványosítási, informatikai és térinformatikai követelményeket.

A vízgazdálkodási nyilvántartás részei:

- a vízgazdálkodási objektum-nyilvántartás,
- a műszaki nyilvántartás,
- a vizikönyv

A vízgazdálkodási objektum-nyilvántartás

a vízgazdálkodási objektum-nyilvántartás kizárólag a vizek és a vizilétesítmények egyértelmű azonosításhoz szükséges természetes és képzett azonosítókat, adatokat tartalmazza.

Célja, hogy az objektum-, a műszaki és a vizikönyvi nyilvántartások közötti kapcsolatot a vízgazdálkodási objektumok egyedi azonosítójának elsődleges kialakításával, rögzítésével és rendszeres karbantartásával biztosítsa.

Az objektum-nyilvántartás országos jelentőségű objektumok és helyi jelentőségű objektumok nyilvántartásából áll.

A műszaki nyilvántartás

A műszaki nyilvántartás az egységes kezelési rendszerű, országos vízgazdálkodási információs rendszer részeként (VIZIR) a vízügyi igazgatóságoknak a vízügyi hatóság részéről közreműködőként átadott adatok felhasználásával is – működési területük egészére vonatkozóan folyamatosan kell vezetniük.

A műszaki nyilvántartás tartalmazza minden – az objektum-nyilvántartásban meghatározott – egyedi

azonosítóval rendelkező vízgazdálkodási objektum részletes műszaki jellemzőit.

A műszaki nyilvántartás részei:

- vízgazdálkodási objektumok, vizimunkák műszaki adatait,
- vízkészletek és vízhasználatok jellemző adatait,
- a vízmérlegeket tartalmazó nyilvántartások.

A vízikönyv

A vízikönyv a VIZIR részeként a vízügyi hatóságoknak illetékességi területük egészére vonatkozóan, folyamatosan kell vezetniük.

Az illetékes vízügyi hatóság által vezetett vízikönyvi nyilvántartás a vízi létesítményekkel, vízi munkákkal és vízhasználatokkal összefüggő jogokat és kötelezettségeket, jogi szempontból jelentős tényeket és adatokat tartalmazza.

A vízikönyvi nyilvántartásban a vízügyi hatóság engedélye (határozata) alapján végezhető tevékenységre vonatkozó adatok körében rögzíteni kell:

- a jog gyakorlását, kötelezettség keletkezését, módosulását, szüneteltetését vagy megszűnését eredményező jogerős határozat számát és keltét, a vízikönyvi nyilvántartás számát, továbbá a bejegyzés vagy a törlés időpontját;
- a határozatban megjelölt jogosított, illetve kötelezett megnevezését, címét (székhelyét), KSH azonosító számát;
- a határozat tárgyát, a vizilétesítmény, vizimunka, vagy vízhasználat jellemző vízgazdálkodási adatainak megjelölését – ideértve földrajzi helyét – és vízgazdálkodási értelemben vett azonosítóját (objektumazonosítóját);
- a bejegyzés alapját képező határozatban megállapított határidőket, a határozat hatályát vagy a teljesítési határidőt;
- a bejegyzés tárgyát képező határozattal megállapított vizilétesítmény elhelyezését, üzemeltetését érintő ingatlanokra vonatkozó használati korlátozásokat az ingatlan-nyilvántartásban feltüntetett jogokra és tényekre történő utalást (védőterület, védősáv, vízelvezetési szolgálat);
- a határozat tárgyát képező vizilétesítménnyel, vízhasználattal összefüggő külön jogszabályban meghatározott felügyelet módját.

Az adatokat a bejegyzés alapját képező határozat jogerőre emelkedését követő *8 napon belül* kell bejegyezni. A bejegyzés elmaradása a vízügyi hatóság határozatával megállapított jogokat és kötelezettségeket nem érinti.

A bejegyzés alapját képező határozatban rendelkezni kell arról, hogy a határozat jogerőre emelkedését követően a jogszabály alapján megállapítható jogokat és kötelezettségeket és az ezzel összefüggő adatokat a vízikönyvi nyilvántartásba bejegyzik.

Elvi vízjogi engedély esetén a vízgazdálkodási cél megvalósítását szolgáló általános műszaki megoldásra történő utalást, valamint az engedély tárgyától függően a vízkészletek nyilvántartását érintő elvi engedéllyel lekötött vízkészletre vonatkozó adatokat kell rögzíteni.

A nyilvántartásba bejegyzett jog vagy kötelezettség megszűnését megalapozó határozatban rendelkezni kell arról, hogy a határozat jogerőre emelkedését követően a jogszabály alapján nyilvántartott adatokat a nyilvántartásból törlik. A törlésről az ügyfelet külön értesíteni nem kell. A vízikönyvi bejegyzés törlését, a jog vagy kötelezettség megszűnését eredményező határozat jogerőre emelkedését követő 8 napon belül kell elvégezni.

Vízikönyvi okirattár

A nyilvántartásba történő bejegyzés alapját képező ügyiratokat, különösen a jogerős határozatot, valamint az engedélyezési tervet a *vízikönyvi okirattárban* kell elhelyezni.

A vízikönyvi okirattárból eredeti ügyirat, terv vagy tervrészlet – a bíróság vagy más hatóság megkeresését kivéve – csak a vízügyi hatóság szervezeti, működési és ügyrendi (ügyiratkezelési) szabályzatában meghatározott módon, belső ügyintézés céljára adható ki.

A vízikönyvi okirattárban elhelyezett jogerős határozatok és tervek nem selejtezhettek.

Az állam-, illetőleg szolgálati titokká minősített, vizilétesítményekkel és vizimunkákkal összefüggő adatokról külön vízikönyvet kell vezetni.

A vízbeszerzésre meghatározott, továbbá a befogadóba vezethető vízmennyiségeket a vízügyi hatóság – a kiadott elvi vízjogi engedély hatályán belül – bejegyzett igényként, a *vízkészlet-nyilvántartásról* szóló külön jogszabály szerint tartja nyilván.

21.8. SAJÁTOS JOGI RENDELKEZÉSEK

21.8.1. A vízgazdálkodási bírság

Ha a vízimunka elvégzése, illetve a vízi létesítmény megépítése vagy átalakítása jogerős hatósági engedély nélkül, vagy a jogerős hatósági engedélytől eltérően történt, a létesítő részére az üzemeltetési engedély kiadása megtagadható. Amennyiben a hatóság a vízimunka, vízi létesítmény megvizsgálása után – az eset összes körülményeire is figyelemmel – a létesítő részére a fennmaradási engedélyt utólag megadja, a létesítő **vízgazdálkodási bírság** fizetésére köteles. A bírság az engedély nélkül létrehozott építmény értékének 80%-áig, engedély nélküli vízimunka vagy vízhasználat esetén 1 000 000 forintig terjedhet. Természetes személy esetében a bírság összege nem haladhatja meg a 300 000 forintot.

21.8.2. A vízvezetési és a vízhasználati szolgálat

A szolgálat olyan dologi jog, amelynek jogosultja és kötelezettje nem eleve megnevezett személy, hanem egy telek mindenkori birtokosa, függetlenül attól, hogy a telket tulajdonosként, haszonélvezőként, haszonbérliként, bérliként stb. birtokolja. Használat átengedése. Önálló forgalom tárgya nem lehet. Mások jogainak a szükségtelen gyakorlásával nem járhat. Létrejöhet szerződéssel vagy elbirtoklással.

Vízvezetési szolgálat

Az ingatlan tulajdonosa (használója) köteles tűrni, hogy a vízügyi hatóság határozata alapján a közcélú vizilétesítményt az ingatlanán elhelyezzék és üzemeltessék, illetve az ehhez szükséges vízimunkákat elvégezzék, feltéve, ha az ingatlan rendeltetésszerű használatát nem zárja ki (Vgtv.).

A vízvezetési szolgálattal összefüggő, a jogosultat, valamint a tűrésre kötelezettet megillető *jogokat és terhelő kötelezettségeket az alapul szolgáló jogviszony határozza meg* azzal, hogy a jogosult a vízjogi engedélyben rögzített tevékenységet a szolgálattal érintett ingatlan tulajdonosának, vagyongazdálkodójának, használójának érdekeit, az ingatlan használati módját figyelembe véve gyakorolhatja.

Amennyiben a vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó, a Vgtv. szerint *közcélúnak* minősülő vizilétesítmény vízvezetési szolgálmi jog alapításával létesíthető, a szolgálat alapításáról, a vízügyi hatóság a létesítmény engedélyezése vagy az engedély módosítása során határoz.

Saját cél szolgáló, vízjogi engedélyezési kötelezettség alá tartozó vizilétesítmény megvalósításához és üzemeltetéséhez szükséges vízvezetési szolgálat alapítására a polgári jog szabályai irányadók.

A szolgálat alapítására irányuló kérelmet a vízjogi létesítési engedélyezési eljárásban kell a vízügyi hatósághoz benyújtani. A kérelem a vízjogi létesítési engedélyezési eljáráshoz szükséges melléletek részét képezi.

A vízvezetési szolgálmi jog megállapítására irányuló kérelem tartalmazza, illetőleg ahhoz mellékelni kell:

- a vízvezetési szolgálattal érintett ingatlan ingatlan-nyilvántartási adatait tartalmazó okiratot, valamint az ingatlan általános és részletes helyszínrajzát, a létesítmény megvalósításával és üzemeltetésével összefüggő vízvezetési szolgálat gyakorlásával járó tulajdoni, használati korlátozásokra történő utalást, illetőleg az ingatlan szolgálattal érintett, természetben meghatározott részének megjelölését;
- az ingatlan tulajdonosa és a szolgálat alapítását kérő között létrejött – a korlátozás mértékének megfelelő kártalanításra vonatkozó – megállapodást vagy annak hiányában az arra utaló nyilatkozatot [Vgtv. 21. §];
- a tulajdoni, használati korlátozásoknak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzéséhez szükséges adatokat (Vgtv. 27. §).

A szolgálat alapítására irányuló eljárásban meg kell határozni és a határozatban rögzíteni kell, különösen:

- a vizilétesítmény elhelyezésével és üzemeltetésével összefüggő használati korlátozások tartalmát, ideértve az ingatlanok a korlátozással érintett részét a járási földhivatal által érvényes záradékkal ellátott változási vázrajzra történő utalással;
- a jogosultat (vízjogi engedélyest) és az ingatlan tulajdonosát, vagyongazdálkodóját érintő, a létesítéssel és a használattal összefüggő egyéb jogokat és kötelezettségeket.

Az építető (vízjogi engedélyes) és a létesítmény elhelyezésével érintett ingatlan tulajdonosa, állami tulajdon esetén vagyongazdálkodója között létrejött megállapodáson alapuló vízvezetési szolgálat esetén a felek szerződésének az előzőeket tartalmaznia kell. A megállapodás (szerződés) a vízügyi hatóság jóváhagyásával jön létre. Erről a vízjogi létesítési engedélyben rendelkezni kell.

Nemzeti vagyonba tartozó vizek medrét érintő saját célú vízvezetési szolgálat létesítése esetén az építető (vízjogi engedélyes) és a létesítmény elhelyezésével érintett ingatlan vagyongazdálkodója között létrejött megállapodásban a feleknek rendelkezniük kell az előzőekről és a szolgálmi jog ellenértékéről. A megállapodás (szerződés) érvényességéhez a vízügyi hatóság jóváhagyása szükséges. Erről a

vízjogi létesítési engedélyben rendelkezni kell.

Nemzeti vagyonga tartozó vizek medrét érintő saját célú vízvezetési szolgálat az üzemeltetési engedély bármely okból történő megszűnésének időpontjáig áll fenn.

Vízhasználati szolgálat

A vízügyi hatóság kérelemre engedélyezi meglévő és vízjogi engedély alapján üzemelő vizilétesítményhez történő csatlakozást, ha a vizilétesítmény az eredeti rendeltetésének, valamint a csatlakozó céljának együttesen megfelel, illetve arra alkalmassá tehető (Vgtv.).

Vízjogi engedély alapján üzemeltetett vizilétesítményhez történő csatlakozás engedélyezése esetén a csatlakozó – eltérő megállapodás hiányában – a vízhasználattal kapcsolatos érdekeltsége arányában köteles:

- a vizilétesítmény csatlakozáskori értékének reá eső részét a létesítmény tulajdonosának megtéríteni;
- a vizilétesítmény fenntartási és üzemeltetési költségeit a csatlakozás időpontjától kezdődően viselni;
- a csatlakozással kapcsolatban felmerült munkák elvégzéséről saját költségén gondoskodni.

Vízjogi engedély alapján üzemeltetett vizilétesítményhez történő csatlakozásra irányuló kérelem [tartalmazza, illetőleg ahhoz mellékelni kell:

- a csatlakozás alapját képező vizilétesítmény pontos megjelölését (így például az engedélynek vagy a vízikönyvi nyilvántartásnak a számát);
- a csatlakozással megvalósuló vízhasználatra vagy vizilétesítményre vonatkozó jellemző adatokat, annak megjelölésével, hogy a meglévő és vízjogi engedély alapján üzemelő vizilétesítmény eredeti rendeltetésének, valamint a csatlakozó céljának együttesen megfelel;
- a csatlakozás megvalósításának műszaki tervdokumentációját;
- a létesítmény közös használatára vonatkozó nyilatkozatokat, megállapodásokat;
- megállapodás hiányában az érdekeltek ezzel kapcsolatos nyilatkozatát.

A kérelem elbírálása során vizsgálni kell különösen és az engedélyben meg kell határozni:

- a csatlakozás módját (műszaki megoldását),
- a létesítmény közös használatára vonatkozó jogokat és kötelezettségeket, ideértve az érdekeltségi arányokat és az ebből eredő költségek viselésére vonatkozó – a felek megállapodásán alapuló, vagy ennek hiányában az előző rendelkezés alapján megállapítható – feltételeket.

Ha a vizilétesítmény elhelyezéséhez szolgálat alapítottak – különösen a létesítési engedély jogosítottjának és a későbbi üzemeltető személyének eltérése esetén – a szolgálat gyakorlásával járó, az üzemeltetéssel összefüggő jogokról és kötelezettségekről az *üzemeltetési engedélyben is* rendelkezni kell.

A vízvezetési szolgálat az alapul szolgáló vízjogi engedély tartalmával összefüggésben módosulhat, illetve az engedély visszavonásával szűnhet meg. A vízjogi engedély módosítása során a vízvezetési szolgálat változatlan fenntartásának feltételeit is vizsgálni kell a szolgálat alapítására irányadó rendelkezések megfelelő alkalmazásával.

A vízvezetési, valamint vízhasználati szolgálati jogot az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni.

21.8.3. A védőidom, védőterület, védősáv kijelölése

A védőidom, védőterület, védősáv kijelölésére vonatkozó rendelkezések

A vízkészlet, vízkivétel, illetve vizilétesítmény fokozott védelme érdekében a vízügyi hatóság védőidom vagy védőterület, illetőleg védősáv (utóbbi kettő a továbbiakban: védőterület) kijelölését a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vizilétesítmények védelméről szóló 123/1997. (VI. 18.) Korm. rendelet alapján látja el.

A vízügyi hatóság:

- távlati ivóvízellátásra kijelölt vízbázis esetén a kijelöléssel összefüggésben a működési területével érintett vízügyi igazgatóság, elvi vízjogi engedély esetén az engedélyes kérelmére a vízjogi létesítési engedélyezési eljárás során a kérelemben, illetve az engedélyben meghatározott vízi létesítmény megvalósításával, a vízjogi üzemeltetési engedélyben pedig az engedélyezett vízhasználat gyakorlásával összefüggésben határoz;
- megfelelő védelem és biztonság nélkül üzemeltetett vizilétesítmény és gyakorolt vízhasználat esetén az engedélyes kérelmére, vagy ennek hiányában hivatalból indított eljárás keretében határoz a védőidom, védőterület kijelöléséről.

A védőidom, védőterület kijelöléséhez a külön jogszabályban meghatározott *mellékleteket* (tervdokumentációkat) kell csatolni.

A kijelölésről és a védőterület fenntartásáról szóló *vízjogi engedélyben, határozatban rendelkezni kell, különösen:*

- a kijelöléssel érintett ingatlanok használatával, a használat módjával összefüggő és a védelem érdekében szükséges, jogszabály alapján megállapítható előírásokról, korlátozásokról, továbbá a biztonságba helyezést szolgáló egyéb intézkedésekről;
- a kijelölt védőterület fenntartásával járó feladatokról, ideértve az ehhez szükséges megfigyelő, ellenőrző rendszer kiépítését és működtetését.

A védőterületen lévő, azokat a földrészleteket, amelyeken az elrendelt vagy elrendelhető használati korlátozások *az ingatlan rendeltetésszerű használatát kizárják vagy jelentős mértékben akadályozzák*, a védőterület kialakítására köteles személynek az ingatlant *adásvétel útján vagy egyéb módon* (így például kisajátítással) kell megszereznie. Ebben az esetben az ingatlan megvásárlását vagy kisajátítását annak tulajdonosa is kezdeményezheti.

Aki a védelem alá helyezett vízkészlet hasznosítására, vizilétesítmény megépítésére jogot szerzett, a védőidom, a védőterület kijelöléséből, fenntartásából eredő tulajdoni-használati és egyéb korlátozásokért az érintett ingatlan(ok) tulajdonosát (használóját) az akadályoztatás (korlátozás) mértékének arányában; az építmények, növényzet stb. eltávolításáért vagy áthelyezéséért pedig az okozott károknak megfelelően *kártalanítani köteles*.

A védőidomot, a védőterületen belül – külön jogszabály szerint meghatározott – belső és külső védőövezetet, valamint a védősávot érintő tulajdoni, illetve használati korlátozásokat, ideértve a telekalakítási és építési tilalmat, valamint a vízmű üzemeltetőjét megillető használati, szolgalmi jogot a kijelölésről és a fenntartásról rendelkező határozat alapján *az ingatlan-nyilvántartásba be kell jegyezni*.

A kijelölt és kialakított védőidomra, védőterületre, védősávra a 123/1997. Korm. rendeletben és a hatósági határozatban előírt rendelkezések, kötelezettségek, valamint a használati korlátozások érvényesülését a vízügyi igazgatóság bevonásával a vízügyi hatóság, a szakhatóságok, továbbá a víziközmű üzemeltetői (engedélyesei) *rendszeresen ellenőrzik*.

A vízügyi igazgatóság bevonásával a vízügyi hatóságnak a vizsgálnia kell, hogy a biztonságba helyezés (kijelölés) során elrendelt intézkedések biztosítják-e a védelmet.

A hatósági ellenőrzés során vizsgálni kell különösen:

- a tulajdonosnak (használónak), üzemeltetőnek a védőterület, védőidom, védősáv fenntartásával járó kötelezettségei teljesítését, illetve ezzel összefüggésben;
- az egyes védőövezeteket érintő tilalmak, tulajdonosi (használati) korlátozások érvényesülését;
- a védőidom, védőterület, védősáv által behatárolt vízbázis állapotát, a védelem hatékonyságát.

21.8.4. A kisajátítás

A kisajátításra vonatkozó jogszabályok:

- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.)
- kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény
- a kisajátítási terv elkészítéséről, felülvizsgálatáról záradékolásáról valamint a kisajátítással kapcsolatos értékkülönbözlet megfizetéséről szóló 178/2008. (VII. 31.) Korm. rend.

A kisajátítás fogalma: a Ptk. szerint a kisajátítással az ingatlan tulajdonjoga kivételesen, közérdekű célra, azonnali, teljes és feltétlen kártalanítással szerezhető meg.

A kisajátításról szóló 2007. évi CXXIII. törvény szerint a kisajátítással az ingatlan tulajdonjoga csak kivételesen vonható el, az e törvényben meghatározott közérdekű célból, feltételekkel és módon, teljes, azonnali és feltétlen kártalanítás mellett.

A kisajátítást kérő lehet:

- az állam,
- a helyi önkormányzat,
- harmadik személy (nem állam, nem önkormányzat), ha meghatározott közérdekű célt megvalósító tevékenységet lát el, vagy
- harmadik személy, akit törvény az állam javára, saját nevében, kisajátítást kérőként való eljárásra kötelez.

Közérdekű cél a vízgazdálkodás, a víziközmű-szolgáltatás E feladatok ellátása céljából az alábbi esetekben történhet a kisajátítás:

- a Vásárhelyi Terv Továbbfejlesztése szerinti nyomvonalas létesítménynek jogszabállyal megállapított nyomvonalon való megépítése,
- vízkárelhárítási (árvíz, belvíz, aszály) célú vizilétesítmények megvalósítása,

- közműves vízellátó és szennyvízkezelő és -elvezető létesítmények megvalósítása,
- felszíni és felszín alatti vízkészletek közérdekű igénybevétele, tározása, el-, illetve továbbvezetését szolgáló létesítmények megvalósítása,
- a közcélú vízellátási létesítmény, illetve vízbázisok (távlati vízbázisok) belső védőövezetének biztosítása érdekében szükséges.

Az ingatlanra vonatkozó szabályok

A kisajátítási tervben szereplő ingatlan adásvétellel vagy cserével történő megszerzése esetén a vételi, visszavásárlási jogot nem lehet gyakorolni. Részleges kisajátításnak is helye van, ha csak az ingatlan egy részét kell kisajátítani. A tulajdonos kérelmére a visszamaradó részt ki kell sajátítani, ha az ingatlan részleges kisajátítása következtében

- az ingatlan visszamaradó része eredeti céljára használhatatlanná válik,
- az ingatlannal kapcsolatos jog vagy foglalkozás gyakorlása lehetetlenné vagy számottevően költségesebbé válik,
- a visszamaradó rész gazdaságos értékesítése nem lehetséges.

A kisajátítási hatóság (kormányhivatal) elidegenítési tilalmat jegyeztet be az ingatlan-nyilvántartásba.

A kisajátítási eljárás

- a kisajátítási eljárásra a Ket. rendelkezéseit kell alkalmazni.
- eljáró hatóság: az ingatlan fekvése szerinti kisajátítási hatóság (kormányhivatal)
- ügyintézési határidő: 45 nap (kivételesen indokolt esetben, egy alkalommal, legfeljebb 30 nappal hosszabbítható meg)
- ügyfél:
  - a kisajátítást kérő,
  - az állam, illetve az önkormányzat tulajdonszerzésével járó, harmadik személy által indított eljárásban az állami tulajdonosi jogokat gyakorló szervezet, illetve a kisajátítással tulajdont szerző önkormányzat,
  - a kártalanításra jogosult tulajdonos, vagy kezelő,
  - mindaz az ingatlan-nyilvántartásból, valamint a földhasználati nyilvántartásból kitűnő egyéb jogosult, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát érinti a kisajátítás,
  - mindazon egyéb jogosult, akinek az ingatlanra vonatkozó jogát a kisajátítás érinti.
- értesítés: postai úton (ügyfelek)
- kérelemre indul
  - formanyomtatványon és ingatlanonként kell benyújtani,
  - célt meg kell határozni!
  - kisajátítási terv (záradékkal ellátva);
  - a kisajátítást kérő bejelentését az ingatlan tulajdonosa és más ügyfelek nevééről, lakáscíméről (székhelyéről), ha ezek az adatok a kisajátítási terv elkészítését követően megváltoztak;
  - a kisajátítást kérő nyilatkozatát, hogy a kártalanításhoz szükséges pénzügyi fedezet rendelkezésre áll;
- hiánypótlás – egy alkalommal (nem teljesíti a kérelmező: eljárási bírság, eljárás megszüntetése vagy a rendelkezésre álló adatok alapján dönt).
- eljárás felfüggesztése – a kisajátítási terv záradéka a kisajátítási eljárás folyamán lejár, a kisajátítási hatóság a tervet újrazáradékolás céljából az erre hatáskörrel rendelkező szervnek megküldi és ezt követően eljárását felfüggeszti az újrazáradékolásig.
- kormányhivatal az ingatlan helyrajzi számát tartalmazó végzésével megkeresi a földhivatalt a kisajátítási eljárás megindítása tényének és az elidegenítési tilalomnak az ingatlan-nyilvántartásba történő feljegyzése, valamint az ingatlan tulajdoni lapján széljegyzett személynek és ingatlan-nyilvántartási jogelődjének neve (cégneve) és lakcíme (székhelye) közlése érdekében.
- kisajátításra vonatkozó szakvélemény elkészítése céljából az igazságügyi szakértői tevékenységről szóló törvény szerinti szakértőt rendel ki, és meghatározza a szakvélemény elkészítésének határidejét (továbbá kötelezi a kisajátítást kérőt a kisajátítandó ingatlan határainak a szakértővel egyeztetett időpontra történő ideiglenes kitűzésére is, mely kitűzést az ingatlanon fennálló jog jogosultja tűrni köteles.)
- a szakvéleményt az ügyfél megtekintheti, észrevételt, véleményt tehet
- tárgyalást tart a kormányhivatal (kivéve, ha megegyeztek a felek)
  - tárgyaláson ismertetni kell a szakértői véleményt
  - az ügyfelek észrevételeit meg kell vitatni
  - a kormányhivatal és az ügyfelek kérhetik a szakértői vélemény kiegészítését.
  - a tulajdonos, valamint az ingatlant használó legkésőbb a tárgyaláson nyilatkozik arról, hogy az ingatlant mennyi időn belül képes birtokba bocsátani.

A kormányhivatal kérelemnek helyt adó határozata tartalmazza:

- a kisajátított ingatlanért megállapított kártalanítás mértékét;
- adott esetben az ingatlanra vonatkozóan más személyt megillető jogok megszűnéséért, az értékvesztéséért és költségeikért milyen összegű megtérítést állapít meg;
- a kamatokkal együtt – a kisajátítási határozat jogerőre emelkedését követő 30 napon belül kell megfizetni és az azt követő 8 napon belül kell a kisajátítási hatóság részére a megfizetést igazolni;
- a kérelemnek helyt adó határozatban csereingatlanról is lehet rendelkezni (a birtokba adást átadás-átvételt igazoló közokirattal vagy teljes bizonyító erejű magánokirattal – igazolni);
- birtokbaadás időpontját (legfeljebb 2 hónap, kivéve, ha a felek másképp állapodtak meg)

Ha a felek megállapodtak, az egyezséget határozatába foglalja a kormányhivatal. A kormányhivatal határozata ellen fellebbezésnek helye nincs, azonban ellene bírósági felülvizsgálat keretében jogorvoslatnak van helye.

21.8.5. A nemzeti vagyonba tartozó medrek vízének használati joga. A meder és a part vonalának megállapítása

A nemzeti vagyonba tartozó vizek medrének használati joga

A nemzeti vagyonba tartozó vizek medrében elhelyezett – a vizek és a közcélú vizilétesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról szóló kormányrendeletben meghatározott – mederhasználati vizilétesítmények létesítésére vonatkozó vízjogi engedélyezési eljárásban *a meder vagyonkezelőjének a mederhasználathoz történő hozzájárulását a vízügyi hatóság részére be kell nyújtani*. A hozzájárulás a vízjogi létesítési engedélyezési eljáráshoz szükséges mellékletek részét képezi, de polgári jogi igényt arra alapítani nem lehet. A hozzájárulás hiányában a nemzeti vagyonba tartozó vizek medrében elhelyezett mederhasználati vizilétesítmények tekintetében vízjogi létesítési és üzemeltetési engedély nem adható ki.

A vízügyi hatóság az üzemeltetési engedélyben rögzíti a mederhasználati jog létrejöttének, idejének, gyakorlásának, megszűnésének feltételeit.

Az üzemeltetési engedélyben a vízjogi üzemeltetési engedély iránti kérelem mellékletét képező földhivatal által érvényes záradékkal ellátott változási vázrajz alapján meg kell jelölni az ingatlanok a mederhasználati joggal érintett részét. A változási vázrajz az üzemeltetési engedély kötelező mellékletét képezi.

A nemzeti vagyonba tartozó vizek medrében elhelyezett mederhasználati vizilétesítményre csak határozott idejű, legfeljebb 15 évre szóló üzemeltetési engedély adható ki.

A meder és a part találkozási vonalának megállapítása

A felszíni vizek partvonalát – kérelemre vagy hivatalból a környezet- és természetvédelmi előírásokra is figyelemmel – a vízügyi hatóság határozattal állapítja meg. A partvonalat, ha a terepadottságok vagy egyéb körülmények indokolják természetben is ki kell tűzni.

A kérelem tartalmazza, illetőleg ahhoz mellékelni kell:

- a partvonal megállapításával (kijelölésével) érintett terület ingatlan-nyilvántartási adatait;
- a vízfolyás mértékadó vízhozamára figyelemmel meghatározott, a meder és a part tervezett találkozási vonalát rögzítő – az ingatlan-nyilvántartási bejegyzéshez (átvezetéshez) is alkalmas – vázrajzot;
- a parti ingatlan tulajdonosának a partvédő művek létesítésére, illetőleg az elhabolt rész helyreállítására irányuló vízjogi engedély iránti kérelmében – ha a munkák engedélyezését nem az előzőekben meghatározott eljárással együttesen kéri – az engedélyezési eljárásra egyébként irányadó szabályok mellett – a partvonalat jogerősen megállapító határozat számát [Vgtv. 22. § (2) bek.].

A partvonal megállapításánál – a már állandósult partvonal kivételével – figyelemmel kell lenni különösen:

- a mértékadó vízhozamra;
- a közérdeket szolgáló, vízgazdálkodási, környezetvédelmi és természetvédelmi célokra;
- az ökológiai értékek védelmére;
- a hordalék lerakódásra, a jégjárásra és a hullámverésre, a szakadó partok állapotára;
- a parti ingatlan tulajdonosának jogszabályban meghatározott jogaira és kötelezettségeire, továbbá
- a hatályos településfejlesztési tervekre.

A vízügyi hatóságnak *a vizek partvonalát megállapító határozatában meg kell jelölni az ingatlan-nyilvántartási változás átvezetéséhez szükséges bejegyzés jogcímét, a módosult partvonal következtében az egyes ingatlanok adatainak változását*.

A folyóvizek természetes úton végzett munkája (elhabolás) során a parti ingatlan tulajdonosának

(használójának) a mederré váló területért kártalanítás nem jár. A parti ingatlan tulajdonosa az elhabolás elleni védelem, valamint az elhabolt rész vízjogi engedély alapján történő helyreállítása során a megállapított partvonalig jogosult a szükséges munkákat elvégezni.

A megállapított partvonalat a településrendezési eszközök elkészítése során is figyelembe kell venni.

Ha a vízviszonyokba *a meder feltöltésével jogellenesen beavatkoztak*, a feltöltés fennmaradásáról vagy megszüntetéséről kell a partvonal módosításával vagy az eredeti partvonal fenntartásával határozni. A *fennmaradási engedély*hez a meder tulajdonosának, állami tulajdon esetén vagyongazdálkodójának hozzájárulását, továbbá az ingatlan-nyilvántartási átvezetéshez szükséges dokumentációt is csatolni kell. Hozzájárulás hiányában a kérelem nem teljesíthető és a partvonal kizárólag hivatalból indított eljárás eredményeként módosítható.

Ha a partvonal nem módosítható, az eredeti állapot helyreállításához szükséges intézkedésekről a határozatban külön rendelkezni kell.

A partvonal módosítására irányuló kérelemhez – ideértve a jogellenesen megvalósított mederfeltöltés fennmaradására irányuló kérelmet is – a meder tulajdonosának, állami tulajdon esetén vagyongazdálkodójának hozzájárulását, továbbá az ingatlan-nyilvántartási átvezetéshez szükséges dokumentációt kell csatolni. Hozzájárulás hiányában a kérelem nem teljesíthető és a partvonal kizárólag hivatalból indított eljárás eredményeként módosítható.

21.8.6. A folyók nagyvízi medrére vonatkozó kezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályok

A nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról szóló 83/2014. (III. 14.) Korm. rendelet 1. melléklete szerinti tervdokumentáció alapján készülő miniszteri rendelet, amely a nagyvízi mederkezelésének módját, feltételeit rögzítő, a folyó teljes hosszára vonatkozó célállapot elérése, illetve fenntartása érdekében szükséges előírásokat és intézkedéseket, valamint helyszínrajzokat és térképi mellékleteket tartalmazza.

A nagyvízi mederkezelési terv elkészítésének *módszertani megalapozása* az Országos Vízügyi Főigazgatóság feladata, ideértve a hidrológiai és hidraulikai számítási módszerek meghatározását is.

A nagyvízi mederkezelési tervet megalapozó tervdokumentációt a szabályozni kívánt vízfolyás kezelését végző vízügyi igazgatóság (készítő) készíti vagy készítteti el.

Több vízügyi igazgatóság működési területét érintő vízfolyás vagy állóvíz esetén a tervdokumentáció elkészítését az OVF koordinálja.

A készítő a nagyvízi mederkezelési terv kidolgozásában való közreműködésre kizárólag olyan személyt vagy szervezetet bízhat meg, aki, vagy amelynek tagjai vagy munkavállalói között található olyan személy, aki a vízgazdálkodási építmények tervezési szakterület területi vízgazdálkodás tervezési részsakterületen tervezői jogosultsággal rendelkezik.

A készítő a nagyvízi mederkezelési terv tervezetere vonatkozóan beszerzi a tervezési területtel érintett alábbi szervek véleményét:

- központi államigazgatási szervek területi szervei (az illetékes környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőségek, a működési területük szerint érintett nemzeti park igazgatóságok),
- Honvédelmi Minisztérium Hatósági Hivatala,
- a települési önkormányzatok,
- az agrárkamarak,
- ipari és kereskedelmi kamarak

Az önkormányzat a hirdetőtábláján hirdetményt tesz közzé arról, hogy a nagyvízi mederkezelési tervdokumentációk megtekinthetők a hirdetmény közzétételét követő 30 napon belül az önkormányzatnál és a készítő elektronikus honlapján.

Jelen pontban szereplő szervek véleményét a nagyvízi mederkezelési terv tervezetének véglegesítése során *figyelembe kell venni, kivéve, ha az abban foglaltak az árvízlevezetési célok megvalósításával ellentétesek*.

Véleményeltérés esetén meg kell kísérelni a véleménykülönbség egyeztetés útján történő megszüntetését.

Jogosultak véleményét nyilvánítani:

- a civil és érdekképviseleti szervek (azok, akik a környezet- és természetvédelmi célra, a zöldturizmus, valamint a vízisportok képviseletére alakultak);
- az erdőgazdálkodási szakmai civil szervezetek;
- érintett ingatlantulajdonosok, földhasználók.

A készítő köteles a nagyvízi mederkezelési tervdokumentációkat saját elektronikus honlapján is közzétenni annak érdekében, hogy jelen pontban szereplő szervezetek és személyek véleményt tudjanak nyilvánítani.

A készítő a nagyvízi mederkezelési tervdokumentációt az OVF-hez terjeszti fel. A felterjesztésben rögzíteni kell az egyeztetések tényét, valamint az egyeztetés ellenére fennmaradt véleményeltérést.

Ha a véleménykülönbségek nem oldhatók fel, az OVF a tervet véleményező területi államigazgatási szerv központi szerve és az érintett települési önkormányzat bevonásával *egyeztető fórumot* hív össze. Az egyeztető fórum 30 napon belül tesz javaslatot a belügyminiszter részére felterjesztendő tervezettel kapcsolatban.

A nagyvízi mederkezelési tervdokumentáció előkészítése a következő tevékenységeket foglalja magában:

- a tervdokumentáció elkészítéséhez szükséges térinformatikai adatállomány beszerzése,
- a nagyvízi mederben való elhelyezkedés tényének vízügyi hatóság általi megállapítása fellebbezésre tekintet nélkül, valamint
- a nagyvízi mederben található ingatlanok tekintetében a vízügyi hatóság részéről a nagyvízi meder jogi jelleg ingatlan-nyilvántartási feljegyzésének a közléstől számított 30 napon belüli kezdeményezése.

A nagyvízi meder kijelölése során a mértékadó árvízszint vagy az eddig előfordult legnagyobb árvízszint közül a magasabb által kijelölt területből figyelmen kívül hagyható az önállóan védekező települések árvízvédekezési tervében szereplő ideiglenes védmű által védett terület, feltéve, hogy a védmű létesítéséhez a működési terület szerinti vízügyi igazgatási szerv szakmai állásfoglalásban kifejezetten hozzájárult.

A nagyvízi mederkezelési tervdokumentációt az illetékes vízügyi hatóságnál és a vízügyi igazgatóságnál – a betekintés biztosítása mellett – kell elhelyezni.

Az árvízlevezető képesség biztosítása során figyelembe kell venni az árvízvédelmi biztonságot veszélyeztető, de közérdekből nem megszüntethető területhasználatot. Ha a közérdekből nem megszüntethető területhasználat az árvízlevezető képességet jelentősen befolyásolja, akkor ennek ellensúlyozásáról a nagyvízi mederkezelési terv készítése során más beavatkozással gondoskodni kell.

A nagyvízi mederkezelési tervet a vízgyűjtő-gazdálkodási tervek, az árvízi kockázatkezelési tervek, a védett természeti területre elkészített természetvédelmi kezelési tervek, a Natura 2000 területekre elkészített fenntartási tervek, valamint az erdőkre elkészített körzeti erdőtervek ismeretében, azokkal összhangban kell elkészíteni, az árvízvédelmi biztonsági követelmények elsődlegességének biztosítása mellett.

A nagyvízi mederkezelési tervet *hatévenként* felül kell vizsgálni. Ha az érintett mederszakaszon – váratlan természeti esemény következtében, vagy a mederkezelő által előre nem tervezett beavatkozás hatására – a meder árvízlevezető képességében vagy a hidrológiai viszonyokban jelentős változás következik be, a mederkezelési tervet soron kívül, de legkésőbb a változás bekövetkezésétől számított egy éven belül felül kell vizsgálni. A módosításra a készítésre vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

A nagyvízi mederkezelési tervekben szereplő beavatkozások és előírások végrehajtását a vízügyi igazgatási szerv ellenőrzi. Az ellenőrzés során megteheti mindazokat az intézkedéseket, amelyekre ellenőrzési jogkörében jogszabály feljogosítja, továbbá jogsértés megállapítása esetén kezdeményezheti az illetékes hatóságnál a területhasználat nagyvízi mederkezelési terv szerinti helyreállítását, megváltoztatását.

21.9. SAJÁTOS JOGINTÉZMÉNYEK

21.9.1. A vizitársulat és a viziközmű társulat

A vízgazdálkodási közfeladatok a Vgtv. alapján létrehozott vízgazdálkodási társulatok útján is elláthatók. A **vízgazdálkodási társulat közfadatai jellegétől függően vizitársulat**, illetve **viziközmű társulat**.

Vizitársulat (a vizitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény)

A vizitársulat jogi személyiséggel rendelkező, közhasznú szervezetté minősíthető gazdálkodó szervezet.

Kötelező: A társulat közfeladatként a működési területén a tulajdonában, vagyonkezelésében, valamint használatában lévő közcélú vízgazdálkodási műveken (a továbbiakban: társulati művek) területi vízrendezési, vízkárelhárítási és mezőgazdasági vízhasznosítási feladatokat lát el, közcélú vizilétesítményeket hoz létre, karbantartási és üzemeltetési feladatokat lát el.

Eseti: Működési területén környezetvédelmi, természetvédelmi, táblán, illetve üzemben belüli meliorációs és mezőgazdasági vízszolgáltatási feladatokat végezhet. A társulat alapszabályban meghatározott közfadatait elősegítő vállalkozási tevékenységet is folytathat.

A vizitársulat megalakulása

A működési területen az ingatlantulajdonnal rendelkező, illetve az ingatlant egyéb jogcímen használó természetes személyek, jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek az érdekeltségi egység aránya szerint számított több mint kétharmada az alakuló gyűlésen

- elfogadja a társulat alapszabályát;
- megválasztja a társulat vezető testületi szerveit és tisztségviselőit;
- kimondja megalakulását;
- megválasztja a küldötteket.

A társulat alapítását az alapszabály elfogadásától számított 30 napon belül az intézőbizottság elnökének be kell jelentenie az illetékes cégbíróságnál. A társulat a cégjegyzékbe való bejegyzésével a bejegyzés napján jön létre. Működését, gazdasági tevékenységét csak jogerős cégbejegyzést követően kezdheti meg.

Az alapszabály a vizitársulat szervezetének, működésének és gazdálkodásának alapokmánya, tartalmazza a társulati tagság a társulat céljait és adottságait figyelembe véve maga állapítja meg. Az alapszabálya tartalmazza:

- a vizitársulat nevét, székhelyét;
- a feladatát;
- a főtevékenységét és azon tevékenységeket, amelyeket a társulat a cégjegyzékben fel kíván tüntetni;
- a tagok jogait és kötelességeit;
- a társulati működési területét hektárban;
- a társulat testületi szerveire, vezető tisztségviselőire, vezető beosztású dolgozóira, gazdálkodására vonatkozó általános szervezeti és működési szabályokat, valamint a vállalkozási tevékenységének kereteit;
- a társulat képviselőjét, ideértve a cégjegyzés módját;
- mindazt, amit jogszabály alapján az alapszabály rendez vagy a küldöttgyűlés szükségesnek tart;
- térképi melléklet, egyéb mellékletek.

A vizitársulat szervei

- közgyűlés – legfőbb szerv
- küldöttgyűlés – tagok delegáltjai
- intézőbizottság – irányító szerv
- felügyelőbizottság – ellenőrzés

A vizitársulat megszűnése

Jogutód nélkül megszűnik:

- elhatározza a jogutód nélküli megszűnését (feloszlását);
- a társulatot a bíróság felszámolási eljárás során megszünteti;
- meghatározott kötelezettség teljesítésének felhívás ellenére történő elmaradása esetén a felügyeleti szerv kezdeményezésére a cégbíróság megszűntnek nyilvánítja;
- a cégbíróság hivatalból elrendeli a törlését.

Jogutódlással szűnik meg:

- egyesülés
- szétválás.

Viziközmű társulat (a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény)

A víziközmű társulat közfeladatként a település, az együttesen ellátható települések belterületi, illetve lakott területi részének közműves vízellátását, szennyvízelvezetését, szennyvíztisztítását, a belterületi vízrendezést és csapadékvíz elvezetést szolgáló vizilétesítményeket hoz létre, illetve fejleszt.

A víziközmű társulat megalakulása

A víziközmű társulat alapításához az szükséges, hogy az érdekeltségi területen ingatlantulajdonnal rendelkező természetes személyek, jogi személyek, jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok (együttesen tagok) az alakuló taggyűlésen

- elhatározzák megalakulását (2/3-os szavazat)
- elfogadják alapszabályát ((2/3-os szavazat),
- megválasszák ügyvezető és ellenőrző szervét (a szavazatok több mint fele).

A víziközmű társulat a cégjegyzékbe való bejegyzéssel, a bejegyzés napjával jön létre, ekkortól kezdheti meg működését.

Az alapszabály tartalmazza:

- a víziközmű társulat nevét, székhelyét;

- a víziközmű társulat tagjait nevük (cégnevük) és lakóhelyük (székhelyük) feltüntetésével;
- a víziközmű társulat feladatát; tevékenységi körét;
- érdekeltségi területét (helyszínrajzi ábrázolással);
- a tagok jogait és kötelelességeit;
- a társulati érdekeltségi egységet, a tagok hozzájárulásával kapcsolatos szabályokat;
- a társulat gazdálkodására (üzemi tevékenységére), vezető beosztású dolgozóira, testületi szerveire vonatkozó általános szervezeti és működési szabályokat;
- a víziközmű társulat képviselőtének módját;
- a vezető tisztségviselők nevét, lakóhelyét.

A társulat megalakulását szervezőbizottság készíti elő.

A víziközmű társulat szervei

- taggyűlés – legfőbb szerv
- intézőbizottság – ügyvezetés (elnök és 2-7 tag)
- ellenőrző bizottság – ellenőrzés

A víziközmű társulat megszűnése

Jogutód nélkül megszűnik:

- elhatározza jogutód nélküli megszűnését,
- alapszabályban meghatározott közfeladatát megvalósította és az elszámolási eljárást befejezte,
- a cégbíróság hivatalból elrendeli törlését.

Jogutódlással szűnik meg:

- átalakul másik víziközmű társulattá.

A víziközmű társulat az elkészült víziközművet szolgáltatásra alkalmas állapotban az önkormányzat (önkormányzati társulás) részére átadja, de részátadásnak is helye lehet.

21.9.2. Vízgazdálkodási tanácsok

A Kormány a vízgazdálkodás országos és részterületeit érintő vízgyűjtő gazdálkodási tervezésének szakmai és tudományos megalapozottsága, valamint a társadalmi részvétel biztosítása érdekében:

- Területi Vízgazdálkodási Tanácsot (TVT),
- Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Tanácsot (RVT),
- Országos Vízgazdálkodási Tanácsot (a továbbiakban: OVT)

hoz létre és működtet.

A vízgazdálkodási tanács a Kormány véleményező, javaslattevő jogkörrel működő konzultatív testülete. A vízgazdálkodási tanács a belügyminiszter részére feladatkörében véleményező, javaslattevő és tanácsadó tevékenységet is ellát; vállalkozási tevékenységet nem folytathat.

A tanácsok szervezeti és működési szabályzat és éves munkaterv alapján működnek.

A tanácsok az *üléseit* szükség szerint, de évente legalább két alkalommal tartják. Az ülést a tanács elnöke vagy öt tagja hívhatja össze. A meghívóhoz mellékelni kell mindazokat a dokumentumokat, amelyeknek ismerete a tanácskozáshoz szükséges. Az elnök meghívhatja az ülésre az egyes napirendi pontok tárgyalásában érdekelt szervezetek képviselőit. A szervezetek meghívott képviselői az ülésen tanácskozási joggal vesznek részt.

A tanács *határozatképes*, ha az ülésen a tagok több mint fele részt vesz. A szervezeti és működési szabályzat az egyes ügýtípusok tekintetében a határozatképességhez ennél magasabb részvételi arányt is meghatározhat. A tanács a döntéseit a jelenlévők több mint felének a szavazatával hozza meg. Szavazategyenlőség esetén az elnök a szavazata dönt. Az ülésről jegyzőkönyv készül, melyet az állandó tagoknak és a meghívott résztvevőknek az ülést követő 15 napon belül meg kell küldeni.

A tanács tagja a vízgazdálkodási tanács tevékenységéről az általa képviselt szervnek, szervezetnek évente legalább egy alkalommal beszámol.

Működésének pénzügyi fedezetét a titkársági feladatokat ellátó szervezet költségvetése biztosítja.

Területi Vízgazdálkodási Tanácsot (TVT)

Működési területe megegyezik a vízügyi igazgatóság működési területével.

A TVT legfeljebb 25 tagból áll, tagjai:

- a vízgazdálkodásért felelős miniszternek,
- a vízvédelemért felelős miniszternek,
- a működési terület szerinti vízügyi igazgatóságnak,
- az illetékes vízügyi hatóságnak,

- az illetékes környezetvédelmi és természetvédelmi felügyelőségnek,
- a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságának, helyi jelentőségű védett természetvédelmi terület esetén a települési önkormányzatnak,
- a fővárosi és megyei kormányhivatal népegészségügyi szakigazgatási szervének, valamint földművelésügyi igazgatóságának,
- a megyei önkormányzatnak,
- a regionális idegenforgalmi bizottságnak,
- az agrár-, az ipar-, valamint a mérnöki kamarának,
- a működési területén lévő települési önkormányzatoknak,
- a vízgazdálkodási társulatoknak, valamint a közműves ivóvízellátást és szennyvízelvezetést végző gazdálkodó szervezeteknek,
- a TVT működési területén és annak feladatköréhez kapcsolódóan tevékenységet folytató civil szervezeteknek, valamint szakmai-tudományos szervezeteknek 1-1 kijelölt képviselője.

A TVT tagjai az *elnököt* maguk közül, a tagok többségének szavazatával választják meg. Az elnök a TVT működéséről tájékoztatja

- a belügyminisztert a tárgyévet követő év március 31-ig,
- a közvéleményt az üléseket követő 30 napon belül.

A *titkársági feladatokat* a működési terület szerinti vízügyi igazgatóság látja el.

A TVT feladatai teljesítésének elősegítése érdekében állandó vagy eseti bizottságokat hozhat létre.

A TVT feladatai:

- a tevékenységét önállóan, a megyei önkormányzattal összehangoltan végzi;
- elősegíti a területi szintű vízgazdálkodás szakmai feladatainak egységes végrehajtását, valamint a vízügyi tervezés, a vízépítés és a szolgáltató tevékenység összehangolt működését;
- a működési területén véleményezi
  - a vízgazdálkodás-fejlesztési terveket,
  - a vízkészlet-megosztási terveket,
  - az ivóvízminőség-javító, a szennyvíztisztítási és szennyvízelvezetési programokat,
  - a térség szempontjából jelentős helyi vízgazdálkodási beruházásokat, fejlesztéseket és programokat,
  - a határvízi együttműködéssel kapcsolatos feladatokat,
  - a működési területét érintő vízminőségi kárelhárítási terveket és tevékenységeket (különösen az árvíz, belvíz, aszály),
  - szakmai szempontból a pályázati úton támogatott önkormányzati beruházások megvalósíthatósági tanulmányait;
  - a működési területén javaslatot tesz
  - a jogszabályok felülvizsgálatára, módosítására,
  - a határvízi együttműködéssel kapcsolatos feladatok tekintetében prioritások megfogalmazására,
  - a több TVT működési területét érintő vízgazdálkodási problémák kezelésére,
  - Magyarország települési ivóvízminőség – javító, valamint szennyvízelvezetési és szennyvíztisztítási programjának irányelvei alapján – a programok összehangolására.

Részvízgyűjtő Vízgazdálkodási Tanácsot (RVT)

Az RVT működési területe megegyezik a Duna közvetlen, a Tisza, a Dráva és a Balaton részvízgyűjtőjének területével. *Tagjai:*

- a részvízgyűjtő területén működő TVT-k által kijelölt 1-1 fő,
- az RVT működési területén lévő államigazgatási szervek által kijelölt 9 fő,
- a működési területen tevékenységet folytató, részvízgyűjtő-gazdálkodással érintett civil szervezetek által kijelölt 3 fő,
- a működési területen tevékenységet folytató, a vízgazdálkodásról szóló törvény szerinti vízhasználók által kijelölt 3 fő,
- a működési területen tevékenységet folytató szakmai-tudományos szervezetek által kijelölt 3 fő.

Feladata:

- véleményezi a vizek jó állapotának eléréséhez szükséges intézkedések sorrendjét,
- összehangolja a részvízgyűjtő területén működő TVT-k között a társadalmi szereplők részvételének megszervezésével járó feladatok ellátását,
- elősegíti az országos és a területi szintű vízgazdálkodási tanácsok közötti kapcsolattartást,
- ellenőrzi a civil szervezetek és egyéb érdekelték részéről érkezett észrevételek figyelembevételét,
- állást foglal a vízgyűjtő-gazdálkodási tervről és a kapcsolódó anyagokról

Tagjai az *elnököt* maguk közül, a tagok többségének szavazatával választják meg. A *titkársági feladatot* a részvízgyűjtő szintű vízgyűjtő-gazdálkodási terv készítésére kijelölt vízügyi igazgatóság látja el.

Országos Vízgazdálkodási Tanácsot (OVT)

Az OVT a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezéssel kapcsolatos feladatait országos szinten látja el. Az OVT tagjai:

- a belügyminiszter által kijelölt állami vezető,
- a részvízgyűjtő szintű vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítésére kijelölt vízügyi igazgatóságok 1-1 képviselője,
- az Országos Vízügyi Főigazgatóság képviselője,
- az Országos Vízügyi Hatóság képviselője,
- az Országos Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főfelügyelőség képviselője,
- a vízgazdálkodásért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a környezetvédelemért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a természetvédelemért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a vízvédelemért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a helyi önkormányzatokért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a területfejlesztésért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a területrendezésért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- az agrárpolitikáért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- az agrár-vidékfejlesztésért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a halgazdálkodásért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- az egészségügyért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a közlekedésért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- az energiapolitikáért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- az államháztartásért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a kultúráért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a közigazgatás-szervezésért felelős miniszter e szakterületről kijelölt képviselője,
- a vízgazdálkodásért felelős miniszter (belügyminiszter) által felkért civil szervezetek, gazdálkodó szervezetek, szakmai-tudományos szervezetek által delegált 5-5, szervezetenként legfeljebb 1 fő.

Feladatai:

- a vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés feladatairól a nyilvánosság tájékoztatása, és ezen feladatok beépítése a fejlesztési tervezésbe,
- a vízgyűjtő-gazdálkodási terv tervezetének véleményezése, javaslattétel a terv kijavítására, kiegészítésére,
- állásfoglalás az országos szintű vízgyűjtő-gazdálkodási tervről.

Az OVT elnöke a vízgazdálkodásért felelős miniszter (belügyminiszter) által kijelölt állami vezető. Az OVT titkársági feladatait a vízgazdálkodásért felelős miniszter (belügyminiszter) által vezetett minisztérium látja el.

21.10. A VIZIKÖZMŰ SZOLGÁLTATÁS JOGSZABÁLYI HÁTTERE

A víziközmű-ellátás súlyponti területei:

- az üzemelő és a távlati vízbázisok biztonságba helyezése
- az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése
- a szennyvízelvezetés, -tisztítás fejlett EU országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázisvédelem szempontjaira is figyelemmel
- a Víz Keretirányelvből adódó feladatok végrehajtása
- a víziközmű szolgáltatás szervezeti struktúrájának rendezése, egyidejűleg a fogyasztóvédelem szempontjainak fokozottabb érvényesítése

Az Országgyűlés 2011-ben elfogadta a 2011. évi CCIX. törvényt a víziközmű-szolgáltatásról. Ezzel a szakma régi törekvése teljesült – a víziközmű-szolgáltatás szabályait kiemelték a vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvényből. Az önálló víziközmű-szolgáltatási törvény indítékai:

- a víziközmű-szolgáltatással kapcsolatos alapvető jogok és kötelezettségek meghatározása,
- a nemzeti víziközmű-vagyon védelme,
- a víziközmű-szolgáltatási ágazatokban a fenntartható fejlődés, az ivóvízkincs kíméletét szolgáló célok teljesülése,
- a fogyasztóvédelem széles körű érvényesülését szolgáló víziközmű-szolgáltatási feltételek biztosítása, valamint
- a mindezek megvalósítását biztosító, az objektív, átlátható és egyenlő bánásmód követelményének megfelelő szabályozás kialakítása.

A víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény alapelvei (11+1):

- a természeti erőforrások kíméletének elve
- az ellátásbiztonság elve
- az ellátási felelősség elve
- a szolgáltatói felelősség elve
- a szennyező fizet elve
- a regionalitás elve
- a szolidaritás elve
- a költségmegtérülés elve
- a legkisebb költség elve
- a víziközművek együttműködtetésének elve
- a kerestőfinanszírozás tilalmának elve
- + a sorrendiség elve az alapelvek ütközése esetén

A korábbi – csaknem 300 víziközmű-szolgáltató szervezettel szemben – 2013-ban 46 víziközmű társaság kapott működési engedélyt.

Az utóbbi öt évben a víziközmű-szolgáltatással kapcsolatban született legfontosabb jogszabályok:

- 2011. évi CCIX. tv.: a víziközmű-szolgáltatásról
- 2012. évi CLXVIII. tv.: a közművezetékek adójáról
- 58/2013. /II.27./Korm. rendelet a víziközmű-szolgáltatásról szóló 2011. évi CCIX. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 455/2013. /XI.29./Korm. rend.: a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó közszolgáltatási tevékenység részletes szabályairól
- 24/2013. /V.29./ NFM rend.: a víziközművek vagyoneértékelésének szabályairól és a víziközmű-szolgáltatók által közérdekből közzéteendő adatokról
- 379/2015. /XII.6./ Korm. rend.: Magyarország települési szennyvíz-elvezetési és –tisztítási helyzetét nyilvántartó Településsoros Jegyzékről és Tájékoztató Jegyzékről, valamint a szennyvíz-elvezetési agglomerációk lehatárolásáról
- 378/2015. /XII.8./ Korm. rend.: a nem közművel összegyűjtött háztartási szennyvíz begyűjtésére vonatkozó nem rendszeres közszolgáltatásról
- 61/2015. /X.21./ NFM rend.: a víziközművek gördülő fejlesztési terve részét képező felújítási és pótlási terv, valamint a beruházási terv részletes tartalmi és formai követelményeiről
- 101/2013. /III.29./ Korm. rend.: egyes víziközmű-szolgáltató szervezetek stratégiaiilag kiemelt jelentőségű gazdálkodó szervezetté nyilvánításáról

21.11. A FONTOSABB JOGSZABÁLYOK JEGYZÉKE

EU irányelvek

- A települési szennyvíz kezeléséről szóló, 1991. május 21-i 91/271/EKG tanácsi irányelv
- Az Európai Parlament és a Tanács 2000. október 23-i 2000/60/EK Irányelve az európai közösségi intézkedések kereteinek meghatározásáról a víz politika területén (Víz Keretirányelv)
- Az Európai Parlament és a Tanács 2007. október 23-i 2007/60/EK Irányelve az árvíz kockázatok értékeléséről és kezeléséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 2011. december 13-i 2011/92/EU Irányelve az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásának vizsgálatáról

Törvények

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- 1993. évi XLVIII. tv. a bányászatról
- 1993. évi CX. törvény a honvédelemről
- 1995. évi LIII. tv.: a környezet védelmének általános szabályairól
- 1995. évi LVII. tv.: a vízgazdálkodásról
- 1996. évi XXXVII. törvény a polgári védelemről
- 1996. évi LIII. tv.: a természet védelméről
- 1997. évi XLI. törvény a halászatról és a horgászatról
- 1997. évi LXXVIII. tv.: az épített környezet alakításáról és védelméről
- 2004. évi LXVII. tv.: a Tisza-völgy árvízi biztonságának növelését, valamint az érintett térség terület- és vidékfejlesztését szolgáló program (a Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése) közérdekségéről és megvalósításáról

- 2004. évi CXL. törvény a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól
- 2006. évi LIII. tv.: a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről
- 2007. évi CXXIII. törvény a kisajátításról
- 2009. évi CXLIV. tv.: a vízitársulatokról
- 2011. évi CVI. tv.: a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó egyéb törvények módosításáról
- 2011. évi CXIII. tv. : a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről
- 2011. évi CXXVIII. tv.: a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
- 2011. évi CLXXXIX. tv.: A Magyarország helyi önkormányzatairól
- 2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
- 2011. évi CXCVI. tv.: a nemzeti vagyonról
- 2011. évi CXLV. tv.: a polgárőrségről és a polgárőri tevékenység szabályairól
- 2011. évi CLIII. törvény az ügyészségről

Kormányrendeletek, kormányhatározatok

- 72/1996. / V.22. / Korm. rend.: a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról
- 232/1996. / XII.23. / Korm. rend.: a vizek kártételei elleni védekezés szabályairól
- 123/1997. / VII.18. / Korm. rend.: a vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóvízellátást szolgáló vízellátási létesítmények védelméről
- 253/1997. / XII.20. / Korm. rend.: az országos településrendezési és építési követelményekről
- 120/1999. / VIII.6. / Korm. rend.: a vizek és a közcélú vízellátási létesítmények fenntartására vonatkozó feladatokról
- 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról
- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 314/2005. / XII.25. / Korm. rend.: a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról
- 21/2006. / I.31. / Korm. rend.: a nagyvízi medrek, a parti sávok, a vízjárta, valamint a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról és hasznosításáról, valamint a nyári gátak által védett területek értékének csökkenésével kapcsolatos eljárásról
- 72/2007. (IV. 17.) Korm. rendelet A környezetvédelmi és vízügyi hatósági eljárás során felmerülő egyéb eljárási költségekről
- 90/2007. / IV.26. / Korm. rend.: a környezetkárosodás megelőzésének és elhárításának rendjéről
- 97/2007. / XII. 23. / KvVM rend.: az egyes kiemelt jelentőségű vízellátási létesítmények rendszeres műszaki megfigyeléséről
- 178/2008. (VII. 31.) Korm. rend.a kisajátítási terv elkészítéséről, felülvizsgálatáról záradékolásáról valamint a kisajátítással kapcsolatos értékkülönbök megfizetéséről
- 147/2010. / IV.29./ Korm. rend.: a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról
- 178/2010. / V.13. / Korm. rend.: a vizek többletéből eredő kockázattal érintett területek meghatározásáról, a veszély- és kockázati térképek, valamint a kockázatkezelési tervek készítéséről, tartalmáról
- 146/2011. / VII.27. / Korm. rend.: a vízkárelhárítási célú tározók létesítésére, az érintett ingatlanok használatára és a kártalanítási eljárásra vonatkozó szabályokról
- 234/2011. / XI.10. /Korm. rend.: a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról
- 1382/2013. / VI.27. / Korm. hat.: a vízgazdálkodási tanácsokról
- 541/2013. / XII.30. / Korm. rend.: a létfontosságú vízgazdálkodási rendszerelemek és vízellátási létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről
- 83/2014. / III.14. / Korm. rend.: a nagyvízi meder, a parti sáv, a vízjárta és a fakadó vizek által veszélyeztetett területek használatáról, hasznosításáról, valamint a folyók esetében a nagyvízi mederkezelési terv készítésének rendjére és tartalmára vonatkozó szabályokról
- 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről
- 223/2014. / IX.4. / Korm. rend.: a vízügyi igazgatási és a vízügyi , valamint vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről
- 1146/2016. /III.25./ Korm. hat.: Magyarország Árvízi Országos Kockázatkezelési Tervéről

Miniszteri rendeletek, utasítások

- 18/1996. / VI.13./ KHVM rend.: a vízjogi engedélyezési eljáráshoz szükséges kérelemről és mellékleteiről
- 10/1997. / VII.17./ KHVM rend.: az árvíz és belvízvédekezésről
- 47/2006. (XII.25.) KvVM rend. A 10/1997. (VII. 17.) KHVM rendelet módosításáról
- 7/2012. (II. 10.) BM utasítás a vízkárelhárítás országos irányításának szervezeti és működési szabályzatáról
- 30/2008. / XII.31./ KvVM rend.: a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó műszaki szabályokról
- 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről
- 62/2011. / XII.29. / BM rend.: a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól
- 10/2013. / IV.11. / BM ut.: a vízügyi ágazatban foglalkoztatottak ruházati szabályzatáról
- 64/2012. / XII.7. / NFM rend.: az állami tulajdonban lévő vizek mederhasználati díjáról
- 74/2014. / XII.23. / BM rend.: a folyók mértékadó árvízszintjéről

Egyéb jogforrások

- A Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság 1/2016. / IV.29./ KKB határozata a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság ügyrendjének és a Katasztrófavédelmi Koordinációs Tárcaközi Bizottság Nemzeti Veszélyhelyzet-kezelési Központ ügyrendjének elfogadásáról
- 2/2016. /IV.29./ KKB hat.: a 2016. év tavaszán várható ár- és belvízi helyzetről szóló tájékoztató elfogadásáról
- a BM országos katasztrófavédelmi főigazgató 3/2016./ IV.29./ BM OKF út.: A BM OKF SZMSZ-ének kiadásáról